

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Pedagogická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Olomouc 2011

Petra Konečná

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

**Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy**

Petra Konečná

Obor: Hudební výchova - Zpěv

2. ročník – navazující magisterské prezenční studium

**DÍVČÍ PĚVECKÝ SBOR
STŘEDNÍ PEDAGOGICKÉ ŠKOLY V KROMĚŘÍŽI**

Diplomová práce

Vedoucí práce: MgA. Jana Hladíková

OLOMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži vypracovala samostatně a použila jen pramenů, které cituji a uvádím v přiloženém soupisu literatury.

.....
Podpis diplomanta

V Olomouci, dne 6. dubna 2011

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat všem lidem, bez kterých bych nebyla tam, kde jsem a bez jejichž podpory, obětavosti, pomoci a věcných připomínek by tato práce nevznikla. Jmenovitě: MgA. Janě Hladíkové, Mgr. Janu Štěpánkovi, doc. Janě Janěkové, MgA. Romanu Válkovi, Mgr. Jitce Dvořákové, Mgr. Janě Novotné a v neposlední řadě celé mé rodině.

„ Když si za každou zpěvačkou ve sboru představím houf zpívajících dětí,
naplňuje mne to pocitem spokojenosti a optimismu do budoucna.“

J. Štěpánek

OBSAH:

1. Úvod	6
2. Střední pedagogická škola v Kroměříži	8
2.1 Vznik a historie pěveckého sboru na škole	9
3. Sbormistři a dirigenti tělesa	10
3.1 Vlastimil Válek	11
3.2 Jan Štěpánek	14
4. Úspěchy a ocenění	18
4.1 Skladby věnované sboru	21
4.2 Ohlasy v kuloárech	23
5. Repertoár	27
6. Základní rozdíly mezi sólovým a sborovým zpěvem ...	31
6.1 Sólový zpěv	31
6.2 Sborový zpěv	38
6.2.1 Hlediska výběru sborové literatury	43
6.2.2 Vystoupení sboru	45
6.2.3 Dramaturgie programu	47
7. Závěr	49
8. Resumé	51
9. Summary	52
10. Seznam použité literatury	53
11. Přílohy	54
12. Anotace	78

1. ÚVOD

Téma Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži jsem toužila zpracovat již od dob svého studia na Církevní konzervatoři v Kroměříži, kde jsem studovala obor sólový klasický zpěv. Bylo pro mne jednou velkou neznámou, a je do dnešní doby, proč studenti „hudební“ školy, budoucí profesionálové v oboru, neprezentují svůj um na nejrůznějších přehlídkách, festivalech a soutěžích. Zatímco jiné školy, především Střední pedagogická škola v Kroměříži, zabývající se hudbou třeba jen okrajově, obsazují první příčky a sbírají nejrůznější ocenění na soutěžích doma, ale i v zahraničí. A naši „povolání“ jen tiše závidí. Já osobně závidím nahlas! Jsem si vědoma, že je to zcela v režii a kompetenci vedení školy, ale třeba kdyby někdo poradil, pomohl! V povinných předmětech konzervatoře figuroval a figuruje zpěv ansámblový i sborový. Rozdíl mezi nimi je, dle mého názoru, zásadní, ale v mnohých směrech nepodstatný. Ansámblový zpěv je určen pouze studentkám a studentům oboru zpěv, sborový zpěv pak všem studentům školy bez rozdílu studovaného oboru. Mě osobně oba typy zpěvu nesmírně bavily a do jisté míry i naplňovaly a věřím, že by se takových studentů na konzervatoři našlo vícero. Proč tedy nespojit příjemné s užitečným a nastudovaný repertoár neprezentovat na přehlídkách nebo soutěžích pěveckých sborů. Škola se zviditelní, může si „vytvořit jméno“, získat finanční ohodnocení, které by bylo škole jistě jen ku prospěchu. Zřejmě to však byl a stále je pouze názor studentky. Proto můj velký obdiv a uznání patří všem lidem, kteří se jakkoli podílejí na fungování, prezentaci a podpoře Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži. Tyto budoucí paní učitelky mateřských škol svůj volný čas, kterého není opravdu mnoho, naplní dalším vzděláváním, tentokrát v oboru hudebním, konkrétně pěvecko-hlasovém, kde pod vedením svého sbormistra a dirigenta nacvičují a pilují skladby jak starých mistrů, tak nejmodernějších autorů a jejich ochota, nadšení, píle a láska k hudbě a zpěvu jsou náležitě oceňovány, ve světě dokonce více než u nás. Jsem si vědoma toho, že má miniaturní práce na tom máloco změnit, ale pocítuji to jako svou povinnost, alespoň touto cestou poukázat na tak fascinující počiny a výsledky tohoto sboru. Je jistě mnoho dalších skvělých těles, na které by bylo možno upozornit, ale Dívčí pěvecký

sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži mne oslovoval a oslovuje po celou dobu mého působení v Kroměříži a určitě je to i proto, že v něm po čtyři roky působila moje sestra Lucie, kterou za to obdivuji a nesmírně si jí vážím.

2. STŘEDNÍ PEDAGOGICKÁ ŠKOLA V KROMĚŘÍŽI

Místem vzdělávání budoucích pedagogů předškolní a mimoškolní výchovy a sociálních pedagogů je historická budova postavená v roce 1904 pro českou reálku, po druhé světové válce Masarykovo reálné gymnázium v Kroměříži. K výrazné proměně tohoto gymnázia dochází po uzákonění jednotné školské soustavy a provedení školské reformy. Od 1. 9. 1950 je proměněno na čtyřleté Pedagogické gymnázium pro vzdělávání učitelů národních škol. Na počátku roku 1951 se do budovy školy přestěhovalo z Holešova Pedagogické gymnázium pro vzdělávání učitelek mateřských škol. Obě školy byly sloučeny ve školním roce 1955-1956. V roce 1959 bylo Pedagogické gymnázium pro vzdělávání učitelů národních škol v Kroměříži zrušeno a nově byla zřízena Střední pedagogická škola, která byla zaměřena pouze na výuku učitelek mateřských škol. Postupem času si škola vydobyla velmi dobré postavení mezi pedagogickými školami v již tehdejší Československé republice. Do povědomí veřejnosti vstoupila i řadou aktivit (založení a organizování celostátní recitační soutěže pedagogických škol, vynikající tradici má dívčí pěvecký sbor a studentky i studenti školy získali řadu úspěchů v soutěžích hudebních, výtvarných a tělovýchovných). K výrazným změnám v chodu školy došlo po roce 1989 v souvislosti se změnou politické situace. Souvisely jednak se získáním právní subjektivity školy, jednak s novými potřebami společnosti. Škola postupně prošla transformací výchovně vzdělávacích programů. Stála u zrodu nového oboru Předškolní a mimoškolní pedagogika, který postupně přebíraly i další pedagogické školy. Výrazným mezníkem ve vývoji školy byl rok 1993, kdy získala statut vyšší odborné školy. V rámci vyššího odborného studia nabízí jako jediná škola na Moravě tříletý obor Sociální pedagogika. V současné době škola spolupracuje s významnými vzdělávacími institucemi v souvislosti s transformací vyššího odborného studia na studium bakalářské.¹

¹ <http://www.ped-km.cz>

2.1 VZNIK A HISTORIE PĚVECKÉHO SBORU NA ŠKOLE

Dlouholetá úspěšná činnost dívčího pěveckého sboru na Střední pedagogické škole v Kroměříži započala v roce 1966, kdy na školu přichází profesor Vlastimil Válek, pedagog s dirigentskou praxí a na slovo vzatý muzikant. Četná ocenění v krajských a celostátních soutěžích znamenala odměnu i motivaci pro další práci se sborem. Vlastimil Válek také významně přispěl k nastudování a provedení zpěvohry Jaroslava Křičky – Ogaři. V roce 1971 byla tato hra provedena ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Válkovu úspěšně se vyvíjející práci přerušilo náhlé úmrtí na jaře roku 1983. Pěvecký sbor od září téhož roku začíná pracovat pod vedením sbormistra Jana Štěpánka. Rok co rok přicházejí nové zpěvačky. Většina z nich nikde nezpívala, a přesto za krátký čas veřejně vystupují se sborem. Pěveckou základnu sboru tvoří asi 100 dívek ve věku 15 – 19 let. Součástí přípravy a úspěchů sboru jsou pravidelné zkoušky dvakrát týdně (před soutěžemi častější) a soustředění. Za dobu své existence uskutečnil dívčí pěvecký sbor více než 1000 vystoupení doma i v zahraničí. Reprezentoval nejen Střední pedagogickou školu v Kroměříži, ale i samotné město Kroměříž či celou Českou republiku na mnoha domácích i mezinárodních pódii. O jeho kvalitách svědčí řada významných ocenění z prestižních soutěží a přehlídek. Bohaté aktivity sboru by se samozřejmě neobešly bez sponzorů, podpory rodičů, chuti, radosti, nadšení, trpělivosti, ochoty a lásky k hudbě jak ze strany studentek, tak hlavně ze strany současného sbormistra a dirigenta pana Jana Štěpánka.²

² <http://www.ped-km.cz>

3. SBORMISTŘI A DIRIGENTI TĚLESA

Pěvecký sbor je hudební těleso, tvořené výhradně vokalisty. V jeho čele stojí sbormistr, méně často označovaný jako dirigent.

Sbormistr je tedy uměleckým vedoucím pěveckého sboru (pěveckého tělesa). Zajišťuje umělecké vedení pěveckého sboru, sestavuje jeho plány, řídí sbor při vystoupeních, tato vystoupení se sborem nacvičuje a zkouší. Jeho práce prvotně spočívá ve zvládnutí dirigentské techniky a sborového zpěvu jako celku. Práce učitele-sbormistra však vyžaduje současně široké znalosti a všestranné hudební i všeobecné vzdělání. Ze všeobecného vzdělání je pro práci sbormistra nutno zdůraznit důležité vědomosti z oblasti obecné historie, psychologie a estetiky. Z hudebně-výchovných předmětů jsou to vedle hudební estetiky, hudební psychologie, sociologie a dějin hudby téměř všechny teoretické disciplíny, jako je všeobecná hudební teorie, harmonie a základy kontrapunktu, nauka o hudebních formách, rozbor skladeb, hudební pedagogika a metodika hudební výchovy. Velmi významné místo ve vzdělání sbormistra má technicko-dovednostní složka přípravy, především v hlasové výchově, ve hře na klavír, v improvizaci klavírního doprovodu a teoreticko-praktická příprava rytmické a intonační pohotovosti v předmětu Intonace a sluchová výchova.

Pod pojmem **dirigování** pak rozumíme řízení kolektivní interpretace hudební skladby. Spočívá v sjednocování tempa, rytmu, dynamiky, agogiky, pěvecké techniky, výslovnosti, barvy, intonace – stručně řešeno v sjednocování všech hudebně výrazových prostředků. K tomuto účelu se používá konkrétních, speciálně určených-daných pohybů rukou, mimiky obličeje i němé náповědy ústy. Dirigování orchestru se podstatně liší od dirigování pěveckého sboru. Rozdíl je dán složitostí partitury, principiálními odlišnostmi instrumentální a vokální hudby, převážným způsobem interpretace z not nebo z paměti i způsobem posazení nebo postavení hudebníků instrumentálních i vokálních souborů. Vzhledem k těmto rozdílům se ustálilo dirigování orchestru s pomocí taktovky a dirigování

pěveckého sboru pouze rukama. Řízení těchto dvou typů hudebních souborů se liší i vlastní dirigentskou technikou, která se při řízení orchestru daleko přísněji váže na dodržování základních taktovacích schémat. Základy obou způsobů dirigentských technik jsou však stejné a jejich dokonalé zvládnutí je nutnou podmínkou pro řízení jakéhokoliv hudebního kolektivu.³

3.1 VLASTIMIL VÁLEK

Pan Vlastimil Válek se narodil 22. 2. 1926 v Podhradní Lhotě v rodině drobného obchodníka Josefa Válka. Rodina se brzy přestěhovala do Louk u Zlína a Vlastimil Válek po absolvování učitelského ústavu a vojenské službě působil řadu let jako učitel na Národní škole v Želechovicích. Až při zaměstnání vystudoval Vysokou školu pedagogickou v Olomouci, obor Hudební výchova – Český jazyk a nastoupil na místo odborného asistenta na Pedagogickém institutu ve Zlíně. Od roku 1966 přednášel předměty své aprobace na Střední pedagogické škole v Kroměříži. Byl oblíben a respektován jako vynikající pedagog, renomovaný hudební teoretik i praktik. Bravurně ovládal hru na klavír a violu (housle). Pronikavých úspěchů dosahoval po řadu let tradičně jeho pěvecký sbor, který se umisťoval na nejvyšších stupních v celostátních soutěžích a patřil právem do takzvaného Zlatého pásma. Mimo příležitostná vystoupení a výchovné koncerty prof. Válek se svým sborem také spolupracoval s rozhlasem, a pro motivaci dívek k lepšímu výkonu a celkově větší kvalitě a profesionalitě celého pěveckého tělesa navázal spolupráci s předními umělci doby. To vše vyžadovalo nespočet hodin v mimoškolní činnosti a osobním volnu, které vlastně téměř neznal, což zcela jistě poznamenalo i jeho osobní - rodinný život. Velké zásluhy získal rovněž jako dlouholetý sbormistr smíšeného sboru Dvořák ve Zlíně. S tímto hudebním tělesem rovněž mnohokrát úspěšně koncertoval. Byl vždy nadšeným propagátorem rodného kraje (i když dostával pracovní

³ Kolář J., Rob J., Štíbrová I. – Sborový zpěv a řízení sboru

nabídky z nejrůznějších koutů republiky, nedokázal opustit svůj tolik milovaný rodný kraj), byl neobyčejně vnímavý pro všechny oblasti lidového umění, hudebního i slovesného. I v dobách totality se uvědoměle hlásil k myšlenkám Tomáše G. Masaryka, k nezakreslenému odkazu zakladatele Sokola Dr. Miroslava Tyrše a byl nestárnoucím obdivovatelem skautingu. Rád pobýval na vlastnoručně postavené chatě nad Soliskem v klínu milovaných lesů v bezprostřední blízkosti starobylého Šaumberku a Zubříče. S manželkou Janou měl dceru Janu (*1955), z které chtěl mít operní pěvkyni, ona však zvolila kariéru herečky a divadelní i televizní divák ji zná pod jménem Jana Janěková. V roce 1963 se rodina Válkova rozrostla. Roman Válek, dirigent a zakladatel české hudební barokní školy se „potatil“, i když cvičení na klavír i klarinet ho příliš nebavilo a jeho cesta k dirigentské taktovce byla nelehká a dlouhá. Nejprve se chtěl věnovat zcela jinému oboru (biologii nebo entomologii), později mu zase nepřál režim. Jelikož nikdo z rodiny Válků nechtěl vstoupit do komunistické strany, podnikli soudruzi patřičné kroky. Dcera Jana byla dvakrát donucena odejít z divadla, kde měla angažmá, Romanovi bylo třikrát po sobě nedovoleno studovat hudbu na Janáčkově akademii múzických umění. A co mne zcela zaskočilo, byl zákaz církevního pohřbu pana Vlastimila Válka pro rodinu. Také studentům a pedagogům SPgŠ v Kroměříži bylo naznačeno, že pokud se posledního rozloučení se svým učitelem a kolegou zúčastní, následky budou nemilé (rozvázání pracovního poměru, vyloučení ze školy). Velmi obdivuhodně a hrdinsky se však rodina, všichni studenti, ale jen pár kolegů postavilo proti tomuto zákazu, a důstojně, za doprovodu dívčího sboru školy, se rozloučili s pedagogem, na kterého se nezapomíná, s muzikantem tělem i duší, s člověkem se srdcem na pravém místě, který si vždy pevně stojí za svými životními pravdami, i když ho to mnohdy stojí mnoho úsilí. Dcera Jana Janěková na svého otce vzpomíná s úctou, velkým obdivem, láskou a úsměvem, když si uvědomí, že jde v jeho pedagogických šlépějích i přes počáteční vzdor, že nikdy nebude učit, jako on...

Pan Vlastimil Válek zemřel náhle dne 13. března 1983 na ischemickou chorobu srdeční.

Mgr. Jana Novotná nastoupila na Střední pedagogickou školu jako učitelka hudební výchovy, českého jazyka a hry na klavír v roce 1969. Pan Vlastimil Válek, sbormistr a vedoucí školního sboru velmi brzy zjistil, že Jana Novotná je nejen dobrou pedagožkou, ale i talentovanou zpěvačkou. A proto ji začal obsazovat do sólových partů ve sboru a dokonce jí i složil a věnoval píseň. A jak na svého kolegu vzpomíná paní Jana Novotná?

Vlastimil Válek ve vzpomínkách Mgr. Jany Novotné

V roce 1969, kdy Jana Novotná nastupuje na Střední pedagogickou školu jako pedagog pro předměty český jazyk, hudební výchova a klavír, se započal neopakovatelný vztah mezi dvěma lidmi, kolegy a muzikanty. Ihned po zjištění, že je Jana vynikající zpěvačkou (zpěv studovala na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci u prof. Marie Boučkové) ji pan Vlastimil Válek žádá o pomoc a spolupráci při hlasovém vedení sboru a zároveň ji jmenuje přední sólistkou sboru. Repertoár sboru byl tvořen převážně úpravami lidových písní, které byly tolik blízké naturelu sbormistra a dirigenta. Instrumentální doprovod sboru zajišťuje klavírní korepetitor, orchestr nebo malý komorní orchestr místní konzervatoře P. J. Vejvanovského. Také v řadách učitelů SPgŠ se našli hudební velikáni jako Jiří Hana-zpěvák, Jiří Mrva-houslista, Věra Hejhalová, Libuše Macháčková-zpěv, Vlastimil Brožík-klavírista, aj., kteří se ochotně zapojovali do činnosti sboru. Všeobecně se pan Válek snažil vybírat takové doprovody, které byly něčím zajímavé, ojedinělé, nové. I když po celou dobu svého působení na škole usiloval o vytvoření tzv. sborových tříd, nebylo mu vedením školy vyhověno a tohoto „luxusu“ se dostalo až jeho nástupci a dosavadnímu uměleckému vedoucímu Janu Štěpánkovi. (Těmto třídám je regulerně vymezen čas na nácvik repertoáru a přípravu vystoupení v dotacích a rozvrhu hodin školy.) Veškeré dění a činnost sboru se uskutečňovalo jen díky ochotě, zapálenosti, vytrvalosti, trpělivosti a lásce k hudbě všech zúčastněných, a to v jejich volném čase. Byly to především výchovné koncerty pro školy a výroční koncerty k počtě hudebních skladatelů, kde se sbor mohl prezentovat v celé své kráse.

A když přišly na řadu soutěže a přehlídky, s chutí se vrhly i do těchto vod. Ovšem nikdy z úst sbormistra a dirigenta nevyšlo jediné slovo ponížení, výčitky či urážky na adresu sboristek, když se něco nepovedlo, nebo nevyšlo. (To v případě stávajícího dirigenta ... Zcela jistě to lze také chápat, v jistých případech, jako motivační prvek. On sám říká, že používá metodu cukru a biče!) Úctyhodným počinem všech zainteresovaných bylo jistě také nastudování Kříčkovy opery Ogaři. Ale nic z toho by nebylo, nebýt osoby Vlastimila Války. Měl tak silné kouzlo osobnosti, dokázal lidi oslovit, zaujmout, nadchnout pro věc, stmelit kolektiv. I přes svou přísnost, která však pramenila z jeho obrovské profesionality, stoprocentní připravenosti, poctivosti, byl neuvěřitelně oblíbený, ctěný a uznávaný. Svým přístupem nejen k věci, ale i k životu a lidem, vychovával. Byl to velký muzikant, který muzice, ať už instrumentální či pěvecké, opravdu rozuměl. A bylo to vidět i slyšet. Snažil se ke každému členu přistupovat individuálně, nepřepínal hlasy, nezajímal ho pouhý efekt, ale celkový prožitek díla a z díla. Ve volných chvílích, kterých bylo velmi poskromnu, vytvářel a pracoval na didakticko-metodických příručkách a skriptech dějin hudby pro své studenty, také si dopodrobna nastudovával nejrůznější skladby, i když to byl člověk, který se řídil především citem a nejen v hudbě.

„Když se řekne Vlastimil Válek, vybaví se mi skromný, pracovitý, svědomitý člověk a přítel, plný citu. Velký muzikant!“: říká Jana Novotná. A já bych ještě dodala, pedagog, na kterého se nezapomíná.

3.2 JAN ŠTĚPÁNEK

Jan Štěpánek se narodil 29. ledna 1938 ve Vlčích Dolech na Hané. Jeho otec byl hostinský, maminka žena v domácnosti, která se starala o děti a pomáhala, kde bylo zrovna potřeba. Celé dětství Jana Štěpánka bylo protnuto prací, ať už v hostinci, doma nebo na poli. A aby práce rychleji utíkala, zpívalo se. Především lidové písně, které s naprostou samozřejmostí zpíval s maminkou, která na jeho hudebnost měla největší

vliv, nebo babičkou a to hned dvojhlasně. Zpěv byl tenkrát běžnou součástí života. Jen málokdo znal v té době noty, ale zpívalo a hrálo se podle hudebního sluchu, a to je mnohdy nad veškeré hudební vzdělání. Jan Štěpánek se už od čtyř let zajímal o hudbu. A měl to štěstí, že hudební vlohy zdědil po obou rodičích a nejen po nich. Štěpánkův pradědeček byl vyhlášený zpěvák a varhaník ve Vřesovicích. V šesti letech nastoupil Jan Štěpánek do školy. Do šesté třídy přestoupil na měšťanskou školu v Kroměříži. Zde si také podává přihlášku do Moravanu na výuku hry na housle. (Tato hudební škola vznikla v roce 1882 při pěveckém spolku Moravan v Kroměříži. Jedná se o první hudební školu na Moravě, která vznikla dříve než Rudolfinum nebo Obecní dům v Praze. Později na tradici této školy navázala Základní umělecká škola Kroměříž, která vychovává mladé umělce dodnes.) Každý, kdo se chtěl hudebně vzdělávat v Moravanu, musel projít přijímacím řízením a úspěšně složit zkoušky. Janovi se to podařilo. Jeho pedagogem byl výborný houslista Gabriel Šlachta, který byl velmi přísný. Postupem času se Jan vypracoval na nejlepšího studenta, který měl studium na konzervatoři téměř jisté. Při pracích na poli si však téměř amputoval dva prsty na ruce, a tudíž se sen o studiu na konzervatoři rozplynul. V září roku 1953 zahájil Štěpánek studium na Zemském reálném gymnáziu v Kroměříži, které bylo později přejmenováno na Pedagogickou školu pro učitele Národních škol. Na střední škole se toužil Štěpánek naučit hrát i na jiné hudební nástroje než jen na housle. Již od dětství toužil umět hrát na akordeon. Proto si ho půjčil a po nocích se na něho sám učil hrát. Postupem času se naučil hrát i na pozoun a saxofon. Co ho k tomu vedlo? Chuť, láska k hudbě, ale také nutnost zastoupit nemocného spoluhráče v kapele. Tímto se z něj stal univerzální hudebník. Důležité je také zmínit účinkování Jana Štěpánka v cimbálové muzice Mirka Vlkojana, která se též nazývala Hudecká šestka a byla velmi žádaná (účinkovala ve Strážnici, zahajovala Letní filmový festival ve Zlíně, atd.). Silným citovým zážitkem v době středoškolského studia v Kroměříži byl pro Štěpánka koncert pěveckého sboru Moravských učitelů. Zvuk sboru Štěpánkovi připomínal hluboké žesťové nástroje. Tenkrát jistě sborový zpěv zapustil své kořeny do jeho života, ale

Štěpánek určitě netušil, že jednou bude „otcem“ nejednoho pěveckého tělesa.

Spojit rodinný život s prací v pěveckém sboru nebylo jednoduché a je zřejmé, že veřejnou činností Jana Štěpánka rodina dosti trpěla. Když se chtěl plně věnovat hudbě – řízení pěveckého sboru, nemohl se naplno věnovat i rodině. Rodina šla tedy poněkud stranou. Obzvláště těžké to bylo po narození dcery Hany, a o pět let později syna Jana. Je zde na místě říci, že manželka Jana Štěpánka, Radka Hložková (sestra známého českého zpěváka Stanislava Hložka) je velice muzikální, i když civilním povoláním je zdravotní sestra, a k hudbě byla, stejně jako Štěpánek, vedena svými rodiči, zejména maminkou, která byla hudebnice a herečka.

Po absolvování Pedagogické školy dostal Jan Štěpánek umístěnku do Loučné nad Desnou, kde působil jako vychovatel v místním nápravném zařízení. Zde jeho pedagogické působení mělo pouze dvouměsíční trvání, protože ho čekala základní vojenská služba. Po absolvování vojenské služby jeho učitelská cesta dále pokračovala na Základní škole v Kvasicích a poté Základní škole v Morkovicích. I přes svůj kladný vztah k hudbě mu prozatím nebylo dopřáno hudební výchovu vyučovat. Protože neměl žádnou konkrétní učitelskou aprobaci, musel učit všechny předměty, které ostatní učitelé učili mimo svůj časový plán (matematika, tělesná výchova, ruština, kreslení, fyzika, dílny, aj.). To se mu příliš nezamlouvalo, proto se rozhodl pro dálkové studium na Pedagogické fakultě v Gottwaldově obor Matematika – Fyzika. Svou pedagogickou kariéru okořenoval hudbou až na svém dalším učitelském působišti v Hulíně, kde zakládá školní Pionýrský dětský pěvecký sbor. Jeho sbormistrovská činnost pokračovala v Kroměříži na Základní škole Oskol. Oba školní dětské pěvecké sbory reprezentovaly svou školu doma i v zahraničí. Postupem času si výše jmenované sbory pod svou záštitu vzaly místní Kulturní domy – hulínský a kroměřížský. Později, aby za svou hudební činnost mohl být Štěpánek finančně ohodnocen, začal ještě dálkově studovat Hudební výchovu na Univerzitě Palackého v Olomouci. Toto studium mu bylo velkým přínosem i proto, že se zdokonalil ve hře na klavír. V roce 1982 se rozhodl rozšířit si vzdělání o studium Hudební výchovy a Matematiky pro třetí stupeň, taktéž na Univerzitě v Olomouci. Největší, nejúspěšnější a snad i nejkrásnější

dirigentskou a sbormistrovskou érou je však působení na Střední pedagogické škole v Kroměříži, kde mu v roce 1983 bylo nabídnuto čestné místo pedagoga hudby po náhle zesnulém profesoru Vlastimilu Válkovi. A jelikož byl přijat jako náhrada do již rozjetého vlaku, chtěl v práci se sborem pokračovat po vzoru jeho předchůdce. Potřebné informace získal od Evy Novákové, která byla korepetitorkou sboru a zároveň také pedagožkou školy. Po roce práce ve šlépějích prof. Válka si však uvědomil, že on není Vlastimil Válek, ale Jan Štěpánek. Proto od začátku školního roku 1984 – 1985 začal vést sbor sám dle svého cítění a svých představ (např. bez korepetice, která doposavad byla přítomna na každé zkoušce i vystoupení, novinkou také bylo, že sboristkou se mohla stát pouze studentka hudební výchovy ze třídy Jana Štěpánka, nikoli jiného profesora, tak vznikly tzv. sborové třídy). Jak již bylo řečeno, pěvecký sbor vedený prof. Válkem byl neustále podporován klavírním doprovodem, Štěpánek práci se sborem začal stavět na zpěvu bez doprovodu jakéhokoliv nástroje – zpěv a capella. Zpěvačky se tak měly učit hudebně slyšet, vnímat okolní hlasy a přirozeně ladit. Dlouho Jan Štěpánek necítil podporu a důvěru ve svou práci ze strany kolegů, ale první úspěchy sboru na sebe nenechaly dlouho čekat a on začal pociťovat, že nejen jeho osoba, ale i postavení sboru začíná získávat na vážnosti. Jako pedagog, sbormistr a umělecký vedoucí Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži působí dodnes.

4. ÚSPĚCHY A OCENĚNÍ SBORU

1972	Národní soutěž dívčích sborů pedagogických škol, Karlovy Vary	2. cena a Zvláštní cena za povinnou skladbu
1974	Národní soutěž dívčích sborů pedagogických škol, Karlovy Vary	1. cena a Cena za hlasovou kulturu
1975	Ústřední kolo soutěže pěveckých sborů, Kladno	3. místo
1981	Ústřední kolo soutěže pěveckých sborů, Kladno	Stříbrné pásmo
1985	Národní přehlídka dívčích sborů pedagogických škol, Litomyšl	2. cena
1986	Národní soutěž dívčích sborů pedagogických škol, Karlovy Vary	2. cena
	Ústřední kolo soutěže pěveckých sborů, Příbram	1. cena
1988	Národní přehlídka dívčích sborů, Karlovy Vary	2. cena a Zvláštní cena za provedení polyfonní skladby
	Ústřední kolo soutěže pěveckých sborů, Příbram	1. cena, sbor získal titul „Laureát soutěže“
1989	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Celje, Jugoslávie	1. cena
1990	Národní soutěž dívčích sborů pedagogických škol, Litomyšl	1. místo a Cena za nejlepší provedení povinné skladby
1991	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Lindenhof, Německo	2. cena
1992	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Filistra, Bulharsko	1. cena
	Mezinárodní soutěž	stříbrná medaile

	pěveckých sborů, Atheny, Řecko	
1994	Koncertní turné Evropou – Vídeň, Benátky, Nice, Grass, Chateaudun, Paříž, Mnichov	
	Mezinárodní sborová soutěž Bedřicha Smetany Litomyšl	1. cena, sbor získal titul „Laureát soutěže“
	Mezinárodní festival adventní hudby Praha	1. cena, sbor získal hlavní cenu „Cenu Petra Ebena“
1995	Mezinárodní festival „Pražské dny sborového zpěvu	1. cena a dále Cena za nejlepší provedení soudobé skladby
1996	Mezinárodní soutěž „Música de Cantonigros“, Cantonigros, Španělsko	„Premi pro ženský sbor“
1997	Mezinárodní festival „Svátky písní“, Olomouc	2 zlaté medaile
1999	Mezinárodní festival „Jaro se otvírá“ Chlumec nad Cidlinou	1. cena a „Cena Zdeňka Lukáše“
2000	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Maribor, Slovinsko	stříbrná medaile
	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Tours, Francie	3. cena
	Mezinárodní soutěž akademických sborů, Pardubice	1. cena a „Mimořádná cena za dramaturgii“
2001	Hudební festival SPgŠ a VOŠ, Krnov	1. cena
2002	Hudební festival SPgŠ a VOŠ, Krnov	1. cena
	Soutěž pěveckých sborů, Vsetín	1. cena
	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů hudebního romantismu, Vlachovo Březí	1. cena a „Cena za nejlepší provedení lidové písně“
2003	Hudební festival SPgŠ a VOŠ, Krnov	1. cena
	Mezinárodní festival historického zpěvu na	„Cena za historický projev skladby“

	hradě Pecka	
2004	Hudební festival SPgŠ a VOŠ, Krnov	1. cena
	3. světová sborová olympiáda, Brémy, Německo	Zlatá medaile v kategorii sbory mládeže a stříbrná medaile v kategorii folklór
	Mezinárodní festival adventní hudby s Cenou Petra Ebena, Praha	1. cena, Cena Petra Ebena, Cena za prezentaci soudobé hudby, Cena za hlasovou kulturu
2005	Organizace X. ročníku mezinárodního hudebního festivalu pěveckých sborů „Jaro se otvírá“ s Cenou Zdeňka Lukáše	
	Mezinárodní soutěž pěveckých sborů, Maasmechelen, Belgie	1. cena
2006		Sboru je udělen „Pamětní list Zlínského kraje za mimořádné úspěchy v mimoškolní činnosti“
	4. sborová olympiáda, Xiamen, Čína	v kategorii komorní ženské sbory získal sbor zlatou medaili a titul „Champion 4. světových her – Siamem, Čína“, v kategoriích chrámová hudba a současná hudba získal sbor stříbrné medaile
2007	Mezinárodní festival „MUSICA RELIGIOSA“, Olomouc	zlatá medaile
	Harantovské slavnosti historického zpěvu, Pecka	„Cena za výborné provedení povinné skladby“
	Mezinárodní festival pěveckých sborů a folklórních souborů, Cantonigros, Španělsko	3. cena
2008	Mezinárodní festival „Canti veris Praga“, Praha	zlaté pásmo
2009	Mezinárodní festival „Mundi Cantat“, Olomouc	1. cena
	Mezinárodní festival duchovní hudby „Musica sacra a Roma“, Řím, Itálie	1. cena a Cena za dramaturgii programu

4.1 SKLADBY VĚNOVANĚ SBORU

Tuto kapitolu jsem se rozhodla do své práce zařadit ve chvíli, kdy jsem v dostupných materiálech několikrát narazila na nápis VĚNOVÁNO SBORU. Mnozí by to zřejmě přešli bez povšimnutí nebo sebemenšího pozastavení, údivu, ale mne samotnou to velmi oslovilo. Dovolte mi krátké zamyšlení. Není snad obdivuhodné a i trochu tajemné a dojemné, že si významní sboroví skladatelé té oné doby vyberou pro interpretaci a prezentaci své skladby neznámé pěvecké těleso z Hané? Vždyť si jistě mohli vybrat ne jeden pěvecký sbor se zvučným jménem, a tak se obohatit a získat vzájemně. Co je tedy k tomu vedlo? Snad přátelství mezi skladatelem a dirigentem nebo přirozenost, lehkost, radost a krása v hlasech děvčat? Či zcela něco jiného? To zřejmě zůstane tajemstvím. Domnívám se však, že je to pro sbor další jisté a prestižní ocenění za kvalitně a obdivuhodně provedenou práci. Ocenění, kterým se může pyšnit málokterý sbor u nás i v zahraničí.

Jsem velmi ráda a nesmírně si vážím příležitosti zveřejnit ve své práci notový materiál autorské skladby Sancti tui Domine, od významného litevského skladatele Vytautase Miškinise, který tuto skladbu kroměřížským „zpěvulenám“ věnoval. (Notový záznam vlastní pouze autor a Jan Štěpánek – dirigent a umělecký vedoucí sboru.) Tato skladba byla součástí soutěžního repertoáru a zároveň slavila premiéru na 4. světových sborových hrách v čínském Xiamenu, kde poprvé v historii pořádání této nejprestižnější celosvětové soutěže sborového zpěvu v červenci 2006 titul „Champion“ získal v kategorii komorních ženských sborů pěvecký sbor z České republiky. Jsem toho názoru, že je opravdu velmi zajímavé, že si zahraniční skladatel vybral právě toto české hudební těleso, pro mnohé v naší zemi neznámé, nevýznamné.

Vytautas Miškinis - sbormistr, skladatel, pedagog

Narodil se dne 5. června 1954 v litevském Vilniusu. Svou hudební kariéru započal již v sedmi letech, kdy jako vokalista navštěvoval a vystupoval s chlapeckým mládežnickým sborem Ažuoliukas, jehož sbormistrem a uměleckým vedoucím je od roku 1979. V roce 1971 nastupuje na litevskou konzervatoř, kde studuje obor sbormistrovství. Několik let vede Miškinis také smíšený sbor Kaunas a sbor Museum musicum. Od roku 1985 vyučuje na Litevské akademii hudby a divadla, Ústav Sborníctvů. V roce 1994 se stává docentem a roku 2002 je jmenován profesorem. Zároveň od roku 1995 sedí také v čele litevské unie pěveckých sborů, od roku 2000 předsedá celo-litevskému festivalu pěveckých sborů a stává se konzultantem hudební komise Europa Cantat (Evropská federace mladých sborů). Od roku 2002 je čestným členem Acda (Americké pěvecké sdružení ředitelů) a od roku 2004 také členem představenstva sborové olympiády. Také se „svými“ sbory se účastní mnoha národních i mezinárodních soutěží a přehlídek, odkud již přivezl nejedno prestižní ocenění. (Estonsko, 1. místo, 1978, Bulharsko, 1. a 2. ceny, 1981, Grand Prix, 1989, Itálie, 3. místo, 1990, Německo, 1. cena, 1992, Německo, 1. místo, 1993, Španělsko, 3. místo, 1995, Slovinsko, 2. cena, 2000, aj.). Pořádá a vede kurzy na téma hudební výchova a sbormistrovství, o které je zájem po celém světě (Rakousko, Německo, Polsko, Česká republika, Itálie, Francie, Belgie, Španělsko, Dánsko, Estonsko, Řecko, Japonsko, Lotyšsko, aj.).

Účastní se hudebních soutěží a přehlídek, kde zasedá jako porotce, pedagog, znalec a skladatel. Např: Choir Olympic LINZ 2000, Choir Olympic BUSAN 2002, Korea, Choir Olympic Brémy 2004, Německo, World Choir Games Xiamen 2006, Čína, atd. Jeho skladby jsou prováděny po celém světě.

- 150 duchovních motet a capella
- 250 opusů pro dětské pěvecké sbory a sólisty
- 100 opusů pro dospělé sbory

- 13 mší
- Kantáty, Litanie
- Magnificat
- Muzikály, aj.

Ocenění

1983 Odznak vůdčí osobnosti v oblasti kultury

1985 Čestný titul Umělec Litvy

2005 Kříž důstojníka, Řád litevského velkoknížete Gediminas

2007 Zlatá medaile Sigismund Augustus.

Nominace

2002 Autor roku (LATGA), jmenování Autor děl nejhranějších v zahraničí.

2004 Zlatý pták pro chlapce a mládež sboru Ažuoliukas, Nejjasnější hvězda Litvy (LLKC).

2005 Radiocentras Awards, nominace Za zásluhy pro litevskou hudbu

2005 Zlatý pták pro mužský pěvecký sbor Ažuoliukas, jmenování Star International Brilliance (LLKC).

2006 Osvícený člověk Litvy ⁴

4.2 OHLASY V KULOÁRECH

Nemohu se zbavit dojmu, že dnešní média odprezentují kdejakou nepodstatnou informaci, ale raritu, skutečně zajímavý, obdivuhodný a netradiční počin jim proteče mezi prsty. Velmi mne zamrzelo, když pouze krátkou zmínkou v regionální televizi byla veřejnost seznámena se skutečností, že Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži vyzpíval zlatou medaili na olympiádě pěveckých sborů v daleké Číně. Jaké mínění a smýšlení má o počinech sboru tisk, zda nepřechvaluje či naopak zbytečně chválou nešetří, mně samotnou moc zajímalo. Ale jsem si jistá, že příloha k následující kapitole bude i pro ostatní čtenáře

⁴ <http://google.cz>

příjemným a zajímavým počtením. Překvapivým zjištěním pro mne byl přístup vydavatele měsíčníku – Kroměřížský zpravodaj, který jevil o úspěchy, ocenění a počiny sboru velký zájem, ale stěžoval si, že není nikdo, kdo by mu články o sboru a dění okolo něj dodával. Proto se o sboru málo píše a ještě méně ví, jak v blízkém tak dalekém okolí. Mylně jsem se domnívala, že shánění informací, dělání rozhovorů a psaní článků je prací redaktorskou! (Rok 2004 je rokem založení tohoto buletinu, proto zařazuji články v rozmezí let 2004 - 2010)

V následujícím materiálu, který byl osobním vlastnictvím Vlastimila Válka, a do mé práce ho poskytla jeho dcera Jana, předkládám „vizitky“ návštěvníků a posluchačů nejrůznějších koncertních i soutěžních vystoupení kroměřížského Dívčího pěveckého sboru, kdy sbor pracoval pod vedením pana Vlastimila Válka.

Co kdo řekl o sboru :

Ivan Mynář - ředitel gymnázia Otrokovice:

"Vaše Studánky měly punc vysoké muzikantské kultivovanosti i pel prostého projevu téměř dětského - a to bez urážky, spíš ke chvále věci."

(Gottwaldov, 2.10.1980)

Jaroslav Seifert - národní umělec:

"V těchto dnech vyslechl jsem z magnetofonu čtyři krásné sbory Hanušovy (Maminka), které jste zpívaly Vy. Nikdy jsem Váš sbor neslyšel. A pospíchám, abych Vám poděkoval. Líbeznými hlasy Vašeho sboru, milé dámy, byl jsem okouzlen a děkuji Vám ze srdce."

(Praha, 3.6.1980)

Dr.Jar.Macková - Ústav pro kulturně vzdělávací činnost Praha:

"Je to krásné, moci se vždy těšit na překrásný zvuk a očekávat s jistotou krásný umělecký zážitek vystoupení Vašeho sboru."

(Karlovy Vary, 27.4.1980)

Dr.Václav Felix - hudební skladatel Praha:

"V soutěži dívčích sborů středních pedagogických škol váš výkon skutečně zazářil jako pramínek nejčistší studánky."

(Karlovy Vary, 27.5.1978)

Antonín Tichý - ústřední školní inspektor:

"Při návštěvě Vašeho sboru jsem byl velice mile překvapen jeho vysokou úrovní. Byla to především intonační a harmonická jistota, hlasová úroveň a citlivé vedení Vašeho dirigenta prof. V.Válka. Jako učitel jsem hrdý, že na SPGS máme pěvecký sbor takové úrovně. Děláte čest zakladateli PSMU prof.Ferd.Vachovi."

(Kroměříž, 12.1.1978)

Jiří Skovajsa - sólista SF Brno:

"Žádná interpretace Studánky, kterou jsem dosud slyšel, se nevyrovná té Vaší. (Pražskou nahrávku nevyjímaje.) Rutina brněnského a pražského sboru nemůže vyvážit tu neopakovatelnou atmosféru, kterou jste dokázaly vytvořit v Kroměříži i v Gottwaldově. Teprve až když člověk dělá tutéž věc vícekrát, pozná, jak těžké je něco dokonale provést. Mám velikou radost, že se to podařilo zrovna Vašemu sboru a že jsem měl štěstí být při tom." (Hrál klavírní part.)
Brno, 10.4.1981

Dr. Vladimír Kovařík - hudební pedagog:

"Pěvecký sbor SPGŠ v Kroměříži předvedl nejen vysokou úroveň sborového zpěvu, ale zaujal a strhl posluchače i průbojným a pokrokovým výběrem programu a citovou zaníceností pěveckého projevu, kterou bychom si tak přáli u našich učitelek."
(Nový Jičín, 24.10.1971)

Václav Jan Sýkora - prof. pražské konzervatoře:

"Jak krásné překvapení slyšet tak skvěle vedené hlasy. Jak vynikající výsledky."
(Dobříš, 22.5.1972)

Dr. Zdeněk Blažek - univ. prof., hud. skladatel:

"Poslouchal jsem pozorně rozhlasový pořad Vašeho sboru a měl z něho velkou radost. Blahopřeji Vám, sboru i ostatním účinkujícím upřímně k výsledkům práce. Jsou krásné, úctyhodné, avšak také zavazující. Sbor zpívá s přirozenou hudebností, vyrovnaným zvukem a intonačně bezpečně, klavírní průvody jsou výborné. Zvláště Vám děkuji jako autor za výborné provedení mých prací. Potěšilo mne neméně jako sbor mého nezapomenutelného učitele Josefa Suka a skladby Janáčkovy."
(Brno, 7.1.1981)

5. **REPERTOÁR**

Repertoár je nedílnou součástí každého sboru. A právě na dobře zvoleném repertoáru stojí nebo také padá všechn možný úspěch. Snad právě detailnější prostudování veškerého možného dohledatelného a dochovaného repertoáru by nám umožnilo poodhalit tak bohatou a pro mne záhadnou úspěšnost tělesa. V dobách Válkových to byly převážně sborové úpravy lidových písní, ale bez ostychu a zábran do repertoáru zařazovali také skladby jak starých tak teprve začínajících autorů. Typický byl pro těleso doprovod klavírní, komorního orchestru nebo zjednodušeně řečeno takový, který byl vždy něčím atypický, zajímavý, poutavý. V případě „Štěpánkova sboru“ jsme většinou svědky a capellového zpěvu – zpěvu bez doprovodných hudebních nástrojů. Výjimečně pak můžeme slyšet skladby za doprovodu klavíru či jiného hudebního nástroje.

Během roku má sbor připraveno na 60 stylově odlišných skladeb, které po důkladném a promyšleném rozhodování vybere z pestrého a rozsáhlého repertoáru, je schopen všechny skladby odzpívat z paměti. Každým rokem se nabídka repertoáru mění.

Pro porovnání a názornost nabízím programy výročních koncertů sboru.

Program slavnostního koncertu k 15. výročí založení Dívčího pěveckého sboru SPgŠ Kroměříž, který se uskutečnil 23. května 1981 v 10 hodin v Kulturním domě.

Zdeněk Blažek: Čtyři dvojzpěvy na texty moravské lidové poezie pro ženské hlasy a klavír na 4 ruce – VĚNOVÁNO SBORU
Studená rosenka, Námluvy, Škoda ťa, synečku, Do kolečka

Zdeněk Šesták: Išli tré mládenci – z kantáty pro dívčí sbor a klavír
Vycházvalo slůnečko na texty ze sbírky Františka Bartoše „Moravské národní písně“ – VĚNOVÁNO SBORU

Zdeněk Šesták: Jaro se otvírá – kantáta pro dívčí sbor a klavír na texty slovanské lidové poezie: Scherzino (ruská lid, poezie)

Canto nuziale (slov. Lid. Poezie)

Rondino (česká lid. Poezie)

Pastorela (mor. Lid. Poezie)

Bohuslav Martinů: Otvírání studánek – malá kantáta pro ženský sbor, alt, soprán a baryton, recitaci, dvoje housle, violu a piano

PŘESTÁVKA

Leoš Janáček: Královničky – staré obřadní zpěvy a tance: Májíček, Vyletěl sokol, Králka, Hajsa, hajsa, Co to ten král, Cibulenka, Šohajova žena, Mlýn, Pěkná králka, Naše královna, Vrby se nám zelenají

Jan Hanuš: Tancuj – písně a tance z Čech, Moravy a Slovenska

ÚČINKOVALI: Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž

Divadelní a taneční soubor SPgŠ

Komorní orchestr složený z učitelů LŠU a profesorů SPgŠ

Posluchači JAMU v Brně

Ivan Kalina – člen DP v Gottwaldově

Režie: Věra Hejhalová, pedagog SPgŠ

Choreografie: Jitka Dvořáková, pedagog SPgŠ

Helena Janoušková, pedagog SPgŠ

Klavír: Eva Nováková, Dagmar Michoňková, Alena Kvapilíková

Dirigent: Vlastimil Válek, pedagog SPgŠ

Slavnostní koncerty k 40. výročí založení sboru se konaly 22. září 2006 v 19 hodin v chrámu sv. Jana Křtitele v Kroměříži a 23. září 2006 v 16 hodin ve Sněmovním sále Arcibiskupského zámku v Kroměříži.

Zazněly skladby:

Cantiones (15. století) - Pulcherima rosa

Solis Praevia

In hoc ani circulo

Josquin Despres - In te Domine speravi

Tomas L. Viktoria - Una hora

Giuseppe Verdi - Laudi alla Vergile Maria

Miklos Kocsar - Missa in A

Sanktus

Benedictus

Bohuslav Martinů - Sen Panny Marie

Campanus Vodňanský - Favete linquis singuli

Wolfgang Amadeus Mozart - Ave verum

L. Maria Cherubini - Ave Maria

Antonín Dvořák - Hospodin je můj pastýř (Biblická píseň č. 4)

Rudi Tas - Laudate

Negro spiritual - Deep river

I'm goin' up a yonder

Adam Michna - Den svatební (Loutna česká)

Otmar Mácha - Hoj, hura hoj (Lašské halekačky)

Rudi Tas - Laudete

Věroslav Neumann - Lamento di Arianna

Bohuslav Martinů - Otvírání studánek

Zdeněk Lukáš - Věneček

Giovanni Nola - Gagliarda

Petr Eben - Air (Cantova mudrosloví)

Igor Stravinskij - Podbljudnyje (Talířky)

Folk z Moravy - Ešče si zazpívám

Děvče olšanské

Folk ze Slovenska - Boleráz

Do hory ma poslali

Bohuslav Martinů - Vynášení smrti (z baletu Špalíček)

Vytautas Miškinis - Sancti tui Domine - VĚNOVÁNO SBORU

ÚČINKOVALI: Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž

Klavírní doprovody: Lenka Voňková

Dirigent: Jan Štěpánek

6. ZÁKLADNÍ ROZDÍLY MEZI ZPĚVEM SÓLOVÝM A ZPĚVEM SBOROVÝM

6.1 SÓLOVÝ ZPĚV

Již z názvu je patrné, že v sólovém zpěvu interpret vystupuje pouze sám za sebe. Všechny přednosti, ale i nedostatky jak hlasové tak osobnostní předkládá publiku spolu s nastudovaným repertoárem. Je tedy více než nutné dobře znát své možnosti, svůj hlas a správně technicky hlasový aparát ovládat. Sólový zpěvák se musí neustále udržovat v kondici tělesné, hlasové a také není od věci průběžné hlasově-technické zdokonalování a další vzdělávání. Také psychická pohoda a vyrovnanost je pro sólistu velmi důležitá, protože sebemenší rozladění se na hlase a výkonu ihned projeví. Příjemný vzhled je v tomto případě velkým plusem a přínosem. Divák interpreta totiž vnímá všemi smysly. S tím blíže souvisí i výběr kostýmu. Zatímco u většiny sborů není výjimkou jednoduchý, ale slušivý stejnokroj pro všechny členy, u sólového zpěváka se předpokládá honosnější róba, smoking či frac.

Jsem toho názoru, a nic ho nezmění, že ať už se jedná o zpěváka sólového či sborového měl by v první řadě znát a dodržovat základy hlasové hygieny a techniky. Proto do své práce vkládám základní body, které považuji za minimum hlasových znalostí.

Faktory, které nepříznivě působí na hlas:

a) hlasová technika

- tvrdé a dyšné nasazení, forze
- zpěv nebo mluva do únavy, indispozice
- křik
- šepot
- tvrdé odkašlávání
- nesprávný přístup, vedení v období mutace

- zpěv i mluva v nepřírozené hlasové poloze
- přetěžování hlasu

b) psychika

- tréma = stav zvýšeného napětí až strachu v nejrůznějších okamžicích prezentace

(špatně ovládnutelný dech, tón je zvukově nedokonalý, výslovnost nezřetelná, zhoršená až nemožná koncentrace pozornosti, vysychání dutiny ústní, nucení k neopodstatněnému odkašlávání, výpadky paměti, aj.)

c) vliv prostředí

- zakouřené, zaprášené, suché, přetopené, chladné, s nevhodnou akustikou, atd.

Měli bychom všechny žáky učit a vést k dodržování hlasové hygieny. Je dobré vědět, co mému hlasu škodí nebo prospívá, protože hlas máme pouze jeden a jestliže si ho jakkoliv poškodíme, může to mít až trvalé následky.

Dále je základním předpokladem pro správný vývoj hlasu správná hlasová technika a dobrý zdravotní i psychický stav. Opět zastávám názor, že zpěvák by měl všechny tyto věci znát a v jisté míře i ovládat.

Základní principy správného a zdravého hlasového vývoje:

- správné držení těla
- dechová technika (opora)
- měkké nasazení mluvního zvuku i tónu
- rozeznění předních hlavových rezonátorů
- artikulace⁵

⁵ Majtner, J. – Hlasová výchova

- DRŽENÍ TĚLA

Význam správného držení těla pro kvalitu hlasu, ať už mluvního nebo zpěvního, je zásadní. Měli bychom si být vědomi, že naším hlasovým nástrojem je celé tělo. Velmi významným momentem pro hlas je držení páteře. Ohnutá záda s pokleslou hrudní kostí mívají za následek hned několik zábran pro hlas. Vědomé a správné držení těla spočívá ve vzpřímené rovné páteři a vznosně drženém hrudníku, směřující hrudní kostí vzhůru, pevně postavených nohách, při technických cvičeních mírně rozkročených, zataženém břišku, nevytažených, ale volně spuštěných ramen, a v uvolněném nevytaženém hrdle s pocitem mírného vytažení hlavy směrem nahoru. Rovně stojící, správně napjaté tělo vytváří ideální podmínky pro využití všech rezonátorů, které pomáhají tvorbě pevného, zdravého hlasu. Když si žák zafixuje potřebný a správný pocit těla, zautomatizuje si svalový návyk správného napětí, může zpívat nebo mluvit při jakémkoli pohybu i v jakémkoli postoji a tělo zůstává pružné a pevné.

- DECH

Správně dýchat neznámá nabírat co nejvíce vzduchu, ale dýchat celým dechovým aparátem. Jen tak budou hlasivky při zpěvu chráněny před přílišným tlakem dechu, protože výdech bude regulovaný pomocí bránice, mezižeberních a břišních svalů.

Naším úkolem je směřovat k přirozenému, klidnému, prohloubenému dechu za pomoci bránice a bez účasti ramen. Při práci s dechem platí zásada, že méně je někdy více.

Dech je nejvýznamnější součástí každé hlasové profese a jeho dokonalé ovládnutí je důležité pro každou mluvní profesi (herec, zpěvák, komentátor, učitel, ...)

Mluva i zpěv jsou podmíněny dechovou technikou propojenou se správným nasazením tónu do rezonance, protože to nám pak ovlivňuje také frázování, sílu, výšku a barvu tónu. Neoddělitelnou součástí dechu a dechové techniky je bránice (mohutný sval, oddělující hrudní a břišní dutinu, je uložený pod žebry, tento sval nemůžeme samostatně, vědomě ovládat, jeho ovládnutí je podmíněno vědomou prací s břišním svalstvem).

Při klidném postavení těla je bránice vyklenutá nahoru. Při nádechu se bránice snižuje a hrudní dutina rozšiřuje – přední stěna břicha se „nafoukne“ dopředu. Při výdechu bránice stoupá, vrací se do klidové polohy, a hrudní prostor se zmenšuje – břišní stěna se „vyfukuje“.⁶

Typy dýchání:

1. Horní dýchání

- projevuje se zdviháním ramen do výšky
- naplňují se pouze horní části plic, plicní hroty tlačí na hrtan a vytlačují ho z přirozené polohy
- dech je krátký a při hlasové produkci slyšitelně uniká
- tento způsob je nesprávný, únavný a škodlivý

2. Hrudní (žeburní, kostální, boční, střední) dýchání

- hrudník se při nádechu žebrovými svaly rozšiřuje svislým směrem, a to zejména ve spodní části
- žebra se rozšiřují, břišní stěna je vtáhnutá, bránice se nesnižuje
- vzduch se nedostává do nejspodnější části plic (typický způsob dýchání při sedění ve školních lavicích nebo při zvýšené tělesné námaze)

3. Bránicové (břišní, abdominální, hluboké) dýchání

- hrudník se rozšíří svislým směrem, bránice se sníží a způsobí vyklenutí břišní stěny směrem dopředu
- hrudník je v klidu, dech můžeme kontrolovat rukou položenou na břicho (přirozené dýchání jako při spánku)

4. Smíšené (kombinované, kostoabdominální) dýchání

- tento typ dýchání je kombinace a spojení dechu hrudního a bránicového
- hrudní stěna se rozšiřuje oběma směry – horizontálně i vertikálně
- tento způsob je považován za nejideálnější typ dýchání

⁶ Kubátová, H. – Metodika pro hudebně hlasovou výchovu žáků literárně-dramatického oboru ZUŠ

- je nejúspornější, nejvydatnější a fyziologicky nejsprávnější, protože plíce se celé naplní dostatečným množstvím vzduchu

Je všeobecně známé, že jednotlivé typy dýchání není možné od sebe přesně odlišit a oddělit, že čistý typ dýchání neexistuje!

Cílem vycvičení dechu je s minimálním dechem dosáhnout maximálního výkonu!

Dech se skládá z:

- nádechu
- pauzy, respektive krátkého zadržení dechu
- zpomaleného, ale volného výdechu

Je potřebné vypěstovat pocit hlubokého nádechu, pokračovat se zadržením dechu bez křeče a po té volně vydechnout. Nádech by měl být rychlý a hluboký. Správný nádech by neměl být nápadně slyšet a ani vidět.

7

- MĚKKÝ HLASOVÝ ZAČÁTEK

Hlas se může správně rozvíjet, je-li tvořen měkkými hlasovými začátky s účastí hlavové rezonance. Také správné a dostatečné povolení čelisti je základem měkkého nasazení tónu. To znamená, dovedení vzduchového sloupce do předních obličejových rezonátorů, a potom pomalé přidávání – propojení s resonancí hrudní a vedení tónu kupředu. Měkký hlasový začátek je velmi důležitý jak po stránce zdravotní, tak po stránce zvukové. Je to začátek fonace (použití hlasu), kdy se při rozevřené hlasové štěrbině pružně a měkce rozkmitají hlasové vazy.

Nácvik měkkého hlasového začátku spočívá v uklidnění dechu a pozvolném rozeznění hlasivek. Dosáhnout měkkého začátku při každém nasazení tónu je náročné, protože vyžaduje dokonalou a vyváženou souhru dechu a hlasivek. Z toho vyplývá, že práce na měkkém hlasovém začátku nikdy nekončí. Nasazení je vedeno pouze intonační představou tónu. Správné měkké nasazení přichází svrchu a mělo by zaznít

⁷ Majtner, J. – Hlasová výchova

v rezonanci. Měkké hlasové začátky bychom zprvu měli navozovat pouze ve střední hlasové poloze. Pomohou při tom slabiky a slova začínající na: m, n, ň, v, j, které posadí tón do resonance. Aby se hlas rozezněl měkce a přirozeně, je velmi příznivou okolností naslouchání. Při soustředěném poslechu se nám totiž samočinně zpomaluje výdech a vytváří dechovou oporu.

Podmínkou měkkého hlasového začátku jsou:

- klidný, volný nádech
- uvolněná čelist, kořen jazyka a mírně vyklenuté měkké patro
- vnitřní ztišení, volné zadržetí dechu
- pozvolný, plynulý výdech přes uvolněné hrdlo

Opakem správného měkkého hlasového začátku je tvrdý hlasový začátek. Tvrdý hlasový začátek je ve své podstatě ostrý náraz dechu do napjatých hlasivek. Zazní tvrdý náraz, který hlasivky namáhá a překrjuje. Jeho dlouhodobé užívání ničí hlas a může způsobit doživotní poruchu. Spolu s tvrdým hlasovým začátkem se na hlase může neblahodárně podepsat také hlasový začátek dyšný. V okamžiku, kdy jsou hlasové vazy povoleny a dostatečně se nedomknou, začne hlasovou štěrbinou proudit vzduch, aniž by však dostatečně rozkmital hlasivky. A tak vznikne dyšné nasazení, které nezní příliš hezky a kvalitně. Dyšný hlasový začátek však může také poukazovat na pouhou momentální únavu, ale i na projev trvalejšího hlasového poškození.

Správně vytvořený tón a následně zvuk hlasu by tedy měl být jasný, nosný – znějící, měkký, kulatý, sametový,...

- REZONANCE

Při tvorbě tónu rezonují všechny dutiny lebky (párové), nasadní trubice, dutina ústní, kosti, dutina hrudní. Zapojením rezonance získává hlas teprve svoji charakteristickou podobu. V lidském těle se nacházejí 2 rezonanční oblasti:

A) nadglotická – sem patří všechny rezonanční dutiny nacházející se nad „epiglottis“ = hltan, dutina ústní, dutina nosní, dutiny lebeční

B) podglotická – sem patří všechny rezonanční dutiny vyskytující se pod „epiglottis“ = hrtan, průdušnice, průdušky, průdušinky, celý hrudník

U zpěvního i mluvního hlasu rozlišujeme, ale neoddělujeme:

A) Rezonanci hlavovou, která vytváří plynulý, kovový zvuk a určuje nosnost, měkkost, barvu i lesk tónu. Měla by být obsažená v celém hlasovém rozsahu. Tón nám rezonuje ve všech dutinách hlavy.

Oblast hlavové rezonance dělíme na:

1. Rezonanci masky – která zahrnuje vrchní části obličeje. Dává hlasu jas a průraznost. Při zpěvu nebo mluvě do masky hlas směřuje do prostoru vrchním obloukem přes čelo, kořen nosu a líce (říkáme tomu, že hlas je nasazen vpředu).

2. Rezonanci kopule – je to prostor od hlasivek směrem nahoru (hltan, zadní část ústní dutiny a nosohltan), hlas zde získává příjemnou barvu (témbr), měkkost, kulatost, zvuk dále proznívá přes vrchní část lebky až k temeni.

B) Rezonanci hrudní, která dodává tónu objem, plnost, sílu a podstatně dokresluje barvu. Hrudní rezonance spoluzní jako doplňující složka, i při nasazení hloubky je prvotní hlavová rezonance. Hrudní se připojuje k zachování barvy a plnosti. Nikdy nesmí mít převahu, jelikož hlas je hrudní rezonancí zatěžkán a není schopen pohybu. Při delším užívání hrudní rezonance může dojít k poruchám hlasu.

Rezonance na přední opoře:

Přední rezonanční oporou myslíme přední rezonátory v ústech, to znamená zuby a tvrdé patro tam, kde se opírá artikulace. Postupně jak budeme přicházet na to, jak rezonátorů správně využívat, bychom měli dosáhnout rozeznění celé „masky“, to znamená všechny dutiny v obličejové části hlavy. Podaří-li se nám rozeznít tvrdé patro, chvění se samo přenesse až na dutinu nosní, kde rozechvěje nosní kost. Pozor na nazální tón! Při zpěvu není tak velkým prohřeškem jako v mluvě. Rezonanci na přední opoře podpoří prostorová představa. Když si představíme svou vlastní řeč někde daleko před obličejem, zpravidla nám

začne rezonovat úplně vpředu. Protože nám při umístění tónu v předních hlavových prostorách pomáhají pevné a pružné rty, použijeme pro rezonanci na přední opoře obzvlášť hodící se hlásky - konsonanty, a to ty které se tvoří na rtech (m, b, p, v), předních zubech (č, s, š, z) a přední části tvrdého patra. Vzduchový sloupec se snažíme opírat za střed horních zubů. Koutky úst máme mírně našpulené, čelist je povolena.

- ARTIKULACE

Požadavek srozumitelnosti textu, ať už při mluvě či zpěvu, je pro jakoukoliv prezentaci nutný. Artikulace při zpěvu je součástí techniky a tvorby tónu, a proto někde dochází k rozdílu oproti mluvené řeči. Artikulační orgány je třeba trénovat jako každé jiné svaly. Připravujeme mluvidla k tomu, aby uvolněně, ale energicky pracovala.⁸

6.2 SBOROVÝ ZPĚV

Zatímco sólový zpěv je záležitostí převážně individuálního přístupu i prezentace, ve sborovém zpěvu se jedná o práci kolektivní. V předchozí podkapitole nám bylo alespoň stručně nastíněno, co všechno by měl zpěvák, v nezákladnější míře, o svém hlase vědět. Je však na místě a přímo nutností postupně tyto znalosti rozšiřovat a také prakticky zvládat. Mnoho lidí je skálopevně přesvědčeno, že sborový zpěv je daleko méně náročný, než zpěv sólový, a že zas tak moc nezáleží na tom, jestli zpěvák zpívá po všech stránkách dokonale a nebo jestli vůbec v dané chvíli zpívá ... „ve sboru se to ztratí, schová“. Já zastávám jiný názor. Sborový zpěv je a měl by být určen jako útočiště alespoň částečně školenému pěvci, který již ví, jak svůj hlas používat, co si lze dovolit a také naopak, čemu se za každých okolností musí vyhnout, protože by to jeho hlasu neprospělo či dokonce ublížilo. Ve sborovém zpívání by mělo jít a jde o souznění nejen tělesné a duševní, které posluchačům navodí tu správnou a potřebnou

⁸ Majtner, J. – Hlasová výchova

Kubátová, H. – Metodika pro hudebně hlasovou výchovu žáků literárně-dramatického oboru ZUŠ

atmosféru, ale také o souznění tónové, které nepopsatelně naplní každý kousek divákovy i interpretovy bytosti.

Tradice pěveckých sborů na českém území je dlouhá a bohatá. Pěvecké spolky byly zakládány od poloviny 18. století, mezi nejstarší dosud fungující patří Zpěvácký spolek Hlahol v Praze nebo kroměřížský Moravan. Sborem s nejdelší nepřetržitou činností je Učitelský smíšený pěvecký sbor Tyl, založený roku 1846 v Kutné Hoře. O organizované české sborové hnutí se stará mimo jiné Unie českých pěveckých sborů. Pěvecké sbory lze dělit podle různých kritérií. Nejčastější dělení sbory rozděluje na mužské, ženské a smíšené nebo na sbory dětské a sbory dospělých. Dalším kritériem může být např. účel, pro něž byl sbor založen. Tak rozeznáváme např. chrámové sbory - tzv. schóly nebo sbory školní, divadelní – operní, aj.

Výchova sborového zpěvu by se při zkouškách pěveckého kolektivu měla zaměřovat na tři základní oblasti: **rozvíjení pěvecko-technických dovedností, intonačních schopností a rytmického cítění.**

Úkolem **pěvecké výchovy** ve sboru je systematické budování zásad pěvecké techniky, obsahující soustavu pěveckých dovedností a návyků se zřetelem na specifiku pěveckého projevu kolektivu. Tento proces probíhá ve dvou směrech. První se zaměřuje na získávání dovedností pěvecké techniky, druhý vyplývá z konkrétních problémů právě studovaných skladeb. Ideálem by bylo, kdyby výběr studovaných skladeb odpovídal úrovni získané pěvecké techniky. Pěvecká výchova ve sboru by měla mít, i přes své specifické zvláštnosti, v podstatě společné obecné zásady s pěveckou výchovou jednotlivce. Jde o uvědomělé budování dechové techniky, správné artikulace a techniky tvoření tónu, prvků, které jsou základními prostředky přesvědčivého výkonu.

Střídavý dech ve sboru

Střídavý neboli řetězový dech je specifickou zvláštností sborového zpěvu. Umožňuje sboru zpěv dlouhých legatových frází doslova „jedním“ dechem, aniž by byla porušena výdechem nebo nádechem jejich plynulost nebo gradace.

Jednotliví pěvci ve sboru nejsou při dýchání tak přísně vázáni na určité logické celky (fráze) jako sólista. Jejich počet zde dává možnost, aby se při vdechování nenápadně vystřídali. To ovšem neznamená povolení napětí, které je nutné pro dokonalou interpretaci skladby. Jde jen o technickou záležitost sborového pěveckého dýchání. Zkušený pěvecký sbor již není třeba na střídání vdechu upozorňovat, pěvci jsou již zvyklí vzájemně se sami sledovat. U nezkušených nebo začínajících zpěváku je třeba, alespoň zpočátku, střídavé dýchání organizovat. Sbor nebo hlasovou skupinu rozdělíme na 2-4 skupinky po 3-4 lidech a každé skupince v notách vyznačíme nádech.

Při střídavém dýchání je třeba dodržovat tyto zásady:

- nadechujeme včas, dříve než bychom zjistili, že zpíváme z posledních sil
- každé nové dobírání dechu musí být rychlé a správné
- po střídavém nádechu je nutné se připojit k ostatním hlasům vždy o odstín slaběji a citlivým nástupem
- neporušovat rytmický a artikulační zákryt celého sboru nepřesným vyslovováním souhlásky, tzn. po střídavém vdechu, nasazujeme první tón jen vokálem
- střídavý nádech neuplatňujeme na taktové čáře a před místem, které je obtížné (výjimku určí dirigent)
- střídavého dechu používají větší tělesa, u komorního obsazení se nepoužívá⁹

K procvičování techniky střídavého nádechu se dobře hodí písně ve volnějším tempu, které z cvičných důvodů zpíváme s celým sborem jako jednu frázi.

Nejen pro bezchybný a neslyšitelný střídavý dech je třeba sezpívanost sboru. Jde o přednost sboru, která je založena na uvědomění si svého místa a důležitosti v kolektivu, stoprocentní soustředěnosti při výkonu a znalosti skladeb, naslouchání ostatním hlasům, schopnosti okamžité reakce na dirigentovo gesto, přátelské pracovní atmosféře a na dalších činitelích. Nutností zajisté je velmi časté, soustředěné a uvědomělé zpívání, ať už na zkouškách, soustředěných nebo veřejných vystoupeních sboru.

⁹ Fedor V., Vrchotová-Pátová J. – Sborový zpěv a řízení sboru

Intonační výchova představuje jeden z nejefektivnějších způsobů rozvoje hudebnosti zpěváka. Jejím cílem je všestranný rozvoj jeho hudebních schopností, především jeho melodické a harmonické představivosti, tonálního citění a hudební paměti. Zaměřuje se jednak na získání dovedností zpěvu podle notového záznamu, jednak na výchovu k intonační čistotě jako základnímu požadavku umělecké krásy hudební skladby.

Některé příčiny nečisté intonace:

Špatný hudební sluch zpěváků

Chybné tvoření tónu

Převaha hlasů příliš jasného nebo tmavého zabarvení

Psychologické příčiny

Fyziologické příčiny

Neúměrná náročnost hudební skladby

Neakustičnost prostředí

Vydýchaný vzduch, přetopený sál

Postup při intonačním nácviku sborové skladby:

Aby si zpěváci mohli učinit komplexní představu o skladbě, kterou budou nacvičovat, je prospěšné, přehraje-li jim je sbormistr nejprve na klavír. Zpěváci přitom sledují zápis svého hlasu z vlastních partitur a pokoušejí se případně svůj part velmi slabě intonovat. Teprve potom přistoupíme k vlastnímu intonačnímu nácviku.

Obecné zásady:

- skladbu nacvičujeme po hlasech a částech, které tvoří logické celky
- zpěváci si všechny sbormistrovy rady a připomínky zaznamenávají do vlastních partitur
- pořadí nacvičovaných hlasů volíme podle důležitosti, kterou jim autor ve skladbě přidělil
- intonační nácvik provádíme vždy, bez ohledu na předepsanou dynamiku, polohlasem, také tempo volíme volnější

- intonační zvládnutí skladby všemi zpěváky kontrolujeme předzpíváním partů jednotlivci nebo menšími skupinkami
- k intonačně obtížným místům se v průběhu zkoušky vícekrát vracíme
- po zvládnutí sborových partů jednotlivými hlasy přistoupíme ke spojování hlasů

Rytmická výchova

Rytmická struktura vokálních skladeb, daná jejich fakturou o menším počtu hlasů a úzkou vazbou na příslušný text, bývá oproti skladbám instrumentálním většinou mnohem jednodušší. Proto i rytmická výchova klade na sbormistra z hlediska metodických požadavků menší nároky než např. výchova pěvecká nebo intonační. Psychologickou podstatou rytmičkého cítění je schopnost vnímat a emocionálně prožívat pulsaci, metrum a časové vztahy v hudbě, které jsou jejími základními výrazovými prostředky, a emocionálně a pohybově na ně reagovat.

Zákonitosti hlasu:

Dětský hlas se tvoří chvěním hlasivek převážně na jejich vnitřním okraji, a tak vzniká jeho typická dětská barva s převahou hlavového tónu, zvonivost a nosnost. Dětský hlas lze ve věku od 6 – 12 let velmi účinně rozvíjet. Mechanismus dětského hlasu se rozvíjí zvolna a přirozeně jen při tvorbě lehkého, nenásilně tvořeného tónu bez nadměrné síly a tlaku na hlasivky. Probíhá-li rozvoj dětského hlasu normálně, ponechá si až do mutace lehkost, jasnost, lesk a zvučnost. V mutaci se pak tyto vlastnosti přechodně ztrácejí.

V dětských sborech jsou děti rozdělovány do 1., 2. a 3. hlasu. Řazení je závislé na kvalitě hlasu, hlasovém rozsahu a na barvě hlasu.

Mužský hlas má větší hlasový orgán, hlasivky jsou delší a hrubší (hluboký hlas má dlouhé hlasivky, vysoký hlas kratší).

Ženský hlas je hlasem vyšší polohy, hlasové ústrojí je drobnější (hlasivky u altu jsou poměrně dlouhé, u sopránů krátké a široké).

Ve sborové praxi se mužské hlasy dělí na: 1. a 2. tenor, 1. a 2. bas. Pojmenování baryton platí pouze pro zpěv sólový. Barytonista může zpívat 2. tenor i 1. bas. Obdobně je tomu i u ženských hlasů, které se dělí na: 1., 2. soprán a 1., 2. alt. Mezzosoprán svým rozsahem odpovídá jak 2. sopránu, tak 1. altu.

Je třeba a na místě v pravidelných lhůtách /např. jednou za půl roku/ dělat prověřovací hlasové zkoušky. Hlasový poradce nebo sbormistr by si měl vést o každém členu osobní záznam označený datem zkoušky, tím, co zpíval, s jakým úspěchem, předností hlasu, nedostatky, atd. Nesprávným zařazením do hlasové skupiny mohou vzniknout hlasové poruchy. Přepínání kterékoliv polohy, ať hluboké nebo vysoké, která hlasu nevyhovuje, může hlas vážně poškodit. Nejlepší prevencí proti vzniku hlasových vad je správné pěstování mluvního i zpěvního hlasu. Ve sboru, zvláště dětském, kde se hlas vyvíjí, je třeba, aby sbormistr nebo jeho hlasový poradce ověřoval kvalitu hlasu jednotlivých zpěváků.¹⁰

6.2.1 HLEDISKA VÝBĚRU SBOROVÉ LITERATURY

První otázkou je, kde a jak materiál vyhledávat. Je třeba sledovat propagační materiály vydávané pravidelně našimi hudebními vydavatelstvími, navštěvovat koncerty jiných sborů, poslouchat rozhlas, sledovat hudební televizní pořady, atd. Důležité jsou také návštěvy knihoven, hudebních archívů a v neposlední řadě vlastní studijní práce nad partiturami. Přehrávání partitur je pro sbormistra to nejcennější. K výběru literatury vždy přistupujeme ze dvou hledisek:

1. Z hlediska kvality skladby, a to po stránce kvality textu – jeho myšlenky a básnického zpracování, tak po stránce vyjádření hudební řeči.

Ve vokální skladbě by měly text a hudba tvořit organickou jednotu.

¹⁰ Kolář, J., Rob, J., Štíbrová, I. – Sborový zpěv a řízení sboru

2. Neméně důležité je ovšem i hledisko druhé, a to je zvládnutelnost a vhodnost skladby pro ten který pěvecký kolektiv.

Především musíme mít na mysli, pro jaký druh sboru skladbu vybíráme. Nejde zde jen o to, že například zbojnické písně nejsou vhodné pro ženský nebo dívčí sbor, ale třeba také uvážit, jaký počet zpěváků máme k dispozici. Neboť některé skladby vyžadují také určitou masu zvuku a dynamická škála těchto skladeb závisí i na počtu zpěváků. Jistě nebude naší snahou vyhledávat tak snadné skladby, aby v nich nebyl ani jeden zajímavý „problém“. Naopak – jednotlivci i sbor rostou na úkolech. Ovšem tyto úkoly musí být úměrné jednak věku, jednak vyspělosti zpěváků.

Zvládnutí skladby souvisí:

- na stupni technické obtížnosti
- na nárocích na výraz

Technická obtížnost může spočívat v tónovém rozsahu skladby (např. přílišné hloubky nebo výšky), v pěvecko-technických problémech, v obtížné intonaci, ve složitém rytmu. Záleží na vyspělosti sboru a samozřejmě na věku jeho členů, do jaké míry zvládne skladbu po stránce výrazu, jak hluboce pochopí a přetluočí její obsah.

Při výběru pěvecké – sborové literatury přihlížejme také k rozmanitosti repertoáru, snažme se, aby byli zastoupeni různí autoři a upravovatelé, aby vedle umělých skladeb zaznívaly i lidové a naopak, aby vedle skladeb starších byly i skladby novější a současné a kromě našich autorů také autoři cizí, zahraniční, ať už klasičtí nebo pokrokoví-moderní. S tím však úzce souvisí také soudobá reprodukce. To je jeden z největších problémů, jehož zvládnutí předpokládá u dirigenta jistou dávku historické erudice a smysl pro styl.

V interpretaci dochází skladba – umělecké dílo ke svému vyvrcholení. Nestačí tedy, aby si soubor vybral skladbu po všech stránkách soudobou, ale je nutné, aby i svým projevem soudobost díla dovršil. Proto pozor na „nový repertoár – starý projev“. Často se hovoří o osobitém pojetí skladby dirigentem. Ne každá skladba však připouští ve stejné míře takové osobní pojetí. Toto osobité pojetí se týká nejen celkové myšlenkové náplně, ale i konkrétních

temp, gradací, akcentů, apod. Na místě bude tehdy, nelze-li je chápat jako svévolné nakládání se skladbou, třeba i proti skladatelovu záměru, ale naopak jako projev dokonalého osobitého ztotožnění se skladatelovým záměrem a jeho hudební řečí.

U souboru, který nastudoval již větší množství skladeb, vytváříme tzv. KMENOVÝ REPERTOÁR. Jsou to ty skladby, pro jejichž kvalitu a možnost veřejného uplatnění a pro zvláště úspěšnou nebo osobitou reprodukci právě v našem souboru zůstanou na repertoáru trvale.

Nesmíme však také zapomínat, že skladba, která zaznívá, působí vždy dvojím směrem. Zaprvé na zpívajícího a zadruhé na posluchače. Obojí působnost nechť je pro nás také hlediskem výběru.

6.2.2 VYSTOUPENÍ SBORU

Samostatnou a nejdůležitější kapitolou celé práce s pěveckým sborem je jeho vystoupení. Je to okamžik, kdy se projeví a ověří výsledky práce. Mnohá vystoupení bývají i mezníkem v dosavadní činnosti sboru. Při vystoupení sboru se nerozlučně prolínají stránka umělecká s organizační. Organizační připravenost, zajištěnost je jedním z předpokladů úspěšné umělecké práce na pódiu. Základem a první podmínkou kvalitního vystoupení je ovšem předchozí systematická příprava. Je to zároveň nejúčinnější prostředek proti trémě. Máme-li hovořit o vystoupení, musíme se zmínit také o režimu dne, v němž se vystoupení koná, neboť to bezprostředně souvisí s výsledkem výkonu sboru. Především je nutné dodržovat zásady obecné, duševní a hlasové hygieny. Znamená to zbytečně se tělesně neunavovat, nerozčilovat se, ale prožít den již v náladě očekávaného vystoupení. Je třeba, aby si dirigent uvědomil, že bouřlivý průběh poslední zkoušky – generálky také nijak nepomůže kvalitnímu výsledku koncertu, ba právě naopak. O hlasové hygieně je třeba říci snad jen tolik, že v den koncertu není správné zatěžovat hlas. A to se týká nejen dlouhotrvajícího zpívání, ale také, a v mnohých případech především, mluvení. Správné je hlasu také dopřát dostatek spánku. Nakonec ještě připomeňme, že není rozumné jíst těsně před koncertem příliš mnoho nebo těžká jídla.

Organismus se tím unaví, zpěvák se těžko zpívá (dokonce jako následek může intonovat nízko) a dost často se stává, že musí přemáhat spánek. Před samotným vystoupením velmi často bývá ještě zkouška. Mohlo by se však stát, že zpěváci podají lepší výkon na zkoušce než na veřejném vystoupení. Ideální by proto bylo, kdyby se zkouška omezila především na rozezpívání, rozeslyšení s případným zopakováním, uvědoměním obtížných míst ve skladbách koncertu. Také není od věci zkoušet v prostorách, kde bude sbor vystupovat. Někdy však mohou nastat okolnosti a podmínky, které nám nedovolí kolektivní-společné rozezpívání sboru. V takovém případě je správné a nutné, aby se každý jednotlivý člen sboru rozezpíval individuálně. I když třeba jen velmi slabě, zavřenými ústy a ve střední poloze svého hlasu. I to stačí k tomu, aby se hlasivky prokrvily, aby se odstranily hleny a hlas připravil na výkon. Je důležité, aby pěvecký sbor přistupoval k interpretaci programu duševně zcela uvolněný. Taková slova, která přenášejí odpovědnost z dirigenta na zpěváky, nejsou správné ani vhodné a mohou jen vyvolat tísnivou náladu. Sbor naopak potřebuje náladu bezstarostnou. Nejde o pěstování přehnaného sebevědomí, ale o přesvědčení, že při soustředění a dávání pozor na pokyny dirigenta všechno dopadne ke spokojenosti všech. Soustředěnost se ovšem vyžaduje také od dirigenta. Je poměrně důležité, aby z dirigentových pohybů a výrazu jeho tváře kromě nálady vztahující se k právě zpívané skladbě sálala jistota, vyrovnanost, dobrá nálada a srdečnost. Z dirigenta se pak i na sbor přenáší tato jistota a klid. Také počátečním úspěchem povolí přebytečné napětí – tréma, soubor se uvolní a lépe se soustředí na další skladby.

Samotné vystoupení má také svůj určitý režim. Ne všechny pěvecké sbory si plně uvědomují, že již nástup na pódium patří k vystoupení. Členové skutečně uměleckého tělesa se již cestou nebaví, ale soustředí na svůj výkon a nejbližší úkol. Po nastoupení jsou s dirigentem stále očima v kontaktu, v pomlkách a mezi jednotlivými čísly programu, kdy sbor neodchází, je kázeň stejná jako při zpěvu. Nikdo nešeptá a neotáčí se, ale soustředí se na dirigentovi pokyny a na další skladbu. Během nácviu nezíská skladba svůj konečný tvar. Ten se tříbí teprve před obecnstvem, koncert od koncertu. Čím častěji sbor s určitou skladbou vystupuje, tím získává větší jistotu, i přesto můžeme s jistotou říct, že nikdy žádná skladba ani koncert nebude stejný, vždy se něco povede stoprocentně a něco méně úspěšně, nehledě na čas, který jsme věnovali

nácviku. Po první části koncertu, zejména když je úspěšná, se někdy stává, že ve sboru ochabne pozornost. Je věcí dirigenta, aby s touto skutečností počítal a čelil jí.

Po vystoupení je správné koncert rozebrat a zhodnotit. Při hodnocení nesmí nikdy dirigent zapomenout na povzbuzení k další práci, což by logicky mělo vyplývat z objektivního vyzdvižení kladů koncertu. Je třeba však upozornit i na nedostatky, na jejichž odstranění se sbor zaměří na zkouškách.

Ve sboru, i když jde o kolektiv, nesmíme podceňovat úlohu jednotlivce. Dirigent i každý pěvec by si měl být vědom, že na interpretaci celku a její kvalitu má vliv tvůrčí podíl každého člena sboru. Vnáší do celkového zvuku svou charakteristickou barvu, může být pevnou oporou pro intonaci i přednes ostatních zpěváků, může však také nepřesným zpěvem tuto intonaci ztěžovat, může rušit celkový výkon sboru, vyčnívá-li příliš silným zpěvem nad ostatní hlasy. Zpěv za ztížených podmínek (pamětní vynechání textu, nenastoupení některého hlasu, špatná akustika, nejistota v nové skladbě, atd.) vyžaduje často od dirigenta velkou psychologickou dovednost, jde-li o to, uklidnit sbor a dodat mu sebevědomí.

6.2.3 DRAMATURGIE PROGRAMU

Mezi povinnosti dirigenta jako uměleckého vedoucího sboru patří i sestavení programu vystoupení. Protože zásady struktury programu mají podobná kritéria jako plánování a výběr dramatických děl v divadlech, můžeme i zde hovořit v přeneseném významu o dramaturgii programu. Podmínky sestavení tohoto programu jsou určeny jak potřebami pěveckého sboru, tak i potřebami obecnstva. Jistou úlohu zde může hrát i místo a prostředí vystoupení.

Úspěšné vystoupení pěveckého sboru ze stanoviska jeho pěvecké techniky je podmíněno určitým výběrem a uspořádáním skladeb. Na začátku programu by měly být takové skladby, které jsou vhodné pro rozezpívání sboru, zvláště v takových případech, kdy sbor nebude moci toto rozezpívání v žádné formě uskutečnit před vystoupením. Pod pojmem rozezpívání máme na mysli i překonání jistého duševního napětí, které zpěváci před vystoupením mají a

kteřé ztěžuje jejich dokonalé soustředění i hlasový projev. Proto se na začátek programu hodí skladby kratší a jednodušší. Abychom zabránili hlasové únavě (zejména u sopránu), je užitečné střídat pak náročné skladby s méně náročnými v průběhu celého vystoupení. Při zpívání na koncertě nepřihlížíme jen k únavě plynoucí ze zpěvu, ale i ze stání. Proto při delším vystoupení je na místě i přestávka. I ze stanoviska soustředění při poslechu, tedy ze stanoviska obecnstva je přestávka mnohdy potřebná. Proto musíme při dramaturgii programu koncertu pohlížet na program nejen jako na celek, ale i jako na celek složený ze dvou oddělených částí.

I z důvodů získání zájmu obecnstva bude správné začít program skladbou, kterou již obecnstvo oceňuje, nebo která vystihuje celkovou náladu nebo zaměření programu. Při výběru respektujeme i kritérium aktuálních událostí, ročních období, významných dnů, výročí, atd. Při sestavování programu pro určité veřejné vystoupení musíme také přihlídnout k tomu, komu budeme zpívat. Zejména je důležité přizpůsobit program podle toho, máme-li zpívat pro mládež nebo pro dospělé. Jestliže máme obecnstvo vyspělé, nemusíme být tak úzkostlivý na uspořádání skladeb podle náročnosti. Bylo by vlastně logické, abychom koncert ukončili skladbou nebo skladbami, které by u obecnstva vyvolaly vrcholné dojmy a zážitky. Tuto zásadu můžeme uplatnit i u méně vyspělého obecnstva tím, že koncert ukončíme sice hodnotnou, ale známou skladbou. Co se týká různých žánrů sborových skladeb, můžeme jen doporučit jejich střídání v průběhu koncertu. Zpravidla není vhodné vytvářet program stejného žánru. Je také příhodné střídat skladby a capella se skladbami s doprovodem klavíru nebo jiného hudebního nástroje. Repertoár sborových koncertů bychom měli obohacovat i o sólová čísla, kombinace vokální a instrumentální hudby a mluvené slovo.

Vokální koncert má jednu zvláštnost. Vztah mezi interprety a obecnstvem je bezprostřednější. Je to dáno již tím, že k interpretaci slouží oduševnělý lidský hlas, a konečně i tím, že interpreti a obecnstvo jsou přímo „tváří v tvář“.¹¹

¹¹ Fedor, V., Vrcholová-Pátová, J. – Sborový zpěv a řízení sboru
Kolář, J., Rob, J., Štíbrová, I. – Sborový zpěv a řízení sboru

7. ZÁVĚR

Jsem moc ráda, že jsem se tématem Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži ve své diplomové práci mohla zabývat. Každá chvíle, kterou jsem věnovala sbírání, zjišťování a následnému sumírování informací o tomto tělese, byla neskutečně zajímavá a obohacující. Při tvorbě této práce jsem se také setkala s úžasnými lidmi, kteří mi nejen pomohli dát práci konečnou podobu, ale také mne nevědomky kladně ovlivnili a posunuli osobnostně dopředu. Díky veškeré práci na tomto díle jsem se jen utvrdila v dřívějších domněnkách. K tomu, abyste slavil úspěchy v daném oboru, není vždy třeba nejobornějšího vzdělání, ani nejdokonalejšího zázemí či honosných kostýmů nebo třeba i zvučného jména jako lákadla. Hlavní roli, a to i v případě Dívčího pěveckého sboru SPgŠ v Kroměříži, hraje chuť, obětavost, ochota, odhodlání, touha, vytrvalost, píle, kázeň, láska k tomu, co dělám, ale i disciplína, pokora, spolehlivost a v neposlední řadě tolerance a přátelství. Jistou nutností je i podpora vedení, zřizovatele. To ostatní se časem dostaví samo. Je poměrně zarážející a smutné, že v zahraničí se vám uznání dostane daleko dříve, častěji a snadněji než v domovině. U nás se, dle mého názoru, hodně sází na reklamu, jméno, efekt a následný výdělek, nikoli na výsledky. Myslím, že je namístě v závěru práce zhodnotit nebo porovnat éru sboru za působení pana Vlastimila Válka a pana Jana Štěpánka. Vycházím pouze z mnou získaných informací a je to pouze můj osobní názor. Z rozhovorů s lidmi zasvěcených do věci jsem nabyla dojmu, že „sbor pana Vlastimila Válka“ byl sborem, který pracoval a fungoval na výše uvedených hodnotách. K tomu všemu to byl také sbor, který zpíval správně technicky, protože sbormistrovi šlo o dodržování hlasové hygieny u každé jedné zpěvačky. Šlo mu o pohodové, přátelské a přitom co nejvíc možné profesionální zpívání, kvalitní a hodnotné naplnění volného času svých studentek. V případě sbormistra a dirigenta pana Jana Štěpánka jsem trochu jiného názoru. Sice jsou stále základem práce sboru výše uvedené hodnoty, což je velmi důležité a podstatné, ale již zde silně figuruje reklama a efekt.

Také bych měla velké připomínky k hlasovému vedení děvčat. Domnívám se, že na prvním místě je spíše celková barva tónů sboru, síla a výška. Technická hlasová vybavenost dívek je pak minimální, je-li vůbec nějaká. Jako pedagog pěvecké hlasové přípravy na kroměřížské Základní umělecké škole jsem již několikrát byla svědkem situace, kdy studentka SPgŠ přišla žádat o hodiny zpěvu s tím, že navštěvuje školní sbor, strašně jí to baví a líbí se jí tam, ale po každé hodině sboru jí bolí v krku a foniatr jí proto doporučil sólové zpívání, které by jí mělo naučit s hlasem pracovat. Nejenže děvčata neměla ani tušení o hygieně hlasu či základech „zdravého“ zpívání, ale také většinou používala pouze naturelní hlas. Postupem času jsem vyrozuměla, že pan Štěpánek preferuje hlasité zpívání s hraničními tóny (příliš hluboké nebo vysoké), což se nedá mnohdy zazpívat, nebo si musí vypomáhat nepřírozeným „zpíváním“. I přesto o možnost zpívat ve sboru všechny moc stály a považovaly to za velmi prestižní příležitost. Je pro mne, jako pedagoga zpěvu velmi bolestné zjištění, že v tak vynikajícím, bohatě a prestižně oceňovaném sboru dochází k takovým hlasovým prohřeškům. Je také smutnou ironií, že i přes všechna ocenění, krásu a radost, kterou sbor svým koncertováním pod vedením svých obětavých sbormistrů rozdával, rodinné zázemí obou dirigentů tento nápor nevydrželo.

I přes výše uvedené výtky děvčatům upřímně závidím, že mohou být součástí takového tělesa, obou sbormistrů si nesmírně vážím a patří jim můj velký obdiv, úcta a dík za jejich počiny.

8. RESUMÉ

Práce je věnována Dívčímu pěveckému sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži. V první polovině práce se zabývám historií školy a vznikem sboru, zakladatelem, prvním sbormistrem a dirigentem sboru panem Vlastimilem Válkem a jeho nástupcem, současným vedoucím sboru panem Janem Štěpánkem. Druhá část práce je pak zaměřena na úspěchy, ocenění, repertoár sboru a základní rozdíly mezi zpěvem sólovým a sborovým. Práce byla vypracována se záměrem nastínění nelehké práce nejen sbormistra a zpěvaček, ale i všech zúčastněných. Dále pak poukazuji na nesčetné úspěchy a ocenění těchto amatérských hudebníků - pěvců, kteří v mnohém zahanbí nejednoho profesionála. Práce je určena široké veřejnosti.

9. SUMMARY

The work deals with the Girls choir of the Secondary school of Pedagogy in Kromeriz. In the first half of the work it deals with the history of the school and founding of the choir, the founder and the first choirmaster and conductor Vlastimil Válek and his successor, the current head of the choir, Jan Štěpánek. The second part is then focused on the achievements, awards and the repertoire of the choir and the fundamental differences between solo singing and choral singing. The work has been developed with the intention to outline the difficult work of not only conductors and singers, but also of all involved. Further, I want to point out numerous achievements and awards of amateur singers - musicians, who in many ways can outshine many a professional. The work is intended for the general public.

10. SEZNAM POUŽITÝCH PRAMENŮ A LITERATURY

- FEDOR V., VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ J. – Sborový zpěv a řízení sboru, Supraphon Praha – Bratislava 1969
- HÁLA B., SOVÁK M. – Hlas, řeč, sluch, SPN, Praha 1962
- HOLEČKOVÁ – DOLANSKÁ, J. – Hlasová výchova pro posluchače dirigování a operní režie, SPN, Praha 1964
- JANEČKOVÁ, K. – Jan Štěpánek – pedagog a sbormistr
- KOLÁŘ J., ROB J., ŠTÍBROVÁ I. – Sborový zpěv a řízení sboru, Karolinum 1998, ISBN 80-7184-556-6
- KUBÁTOVÁ, H. – Metodika pro hudebně hlasovou výchovu žáků literárně-dramatického oboru ZUŠ, Fortuna 1992
- LÝSEK, F. – Život s dětským zpěvem, Olomouc 2004, ISBN 80-244-08597
- MAJTNER, J. – Hlasová výchova, Olomouc 2006, ISBN 80-244-1534-8
- SEEMAN, M. – O lidském hlasu, Orbis, Praha 1953
- SOUKUP, J. – Hlas, zpěv, pěvecké umění, Supraphon Praha 1972
- TICHÁ, A. – Učíme děti zpívat, Portál Praha 2009, ISBN 978-80-7367-562-2
- VÁLKOVÁ, L. – Hlas individuality, Praha 2005 tisk nakladatelství AMU, ISBN 80-733-1034-1
- VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, J. – Kapitoly o zpěvu – Sborový zpěv, Ústav pro kulturně výchovnou činnost, Praha 1986
- Osobní konzultace a rozhovory s doc. Janou Janěkovou a MgA. Romanem Válkem, srpen 2010
- Osobní konzultace a rozhovor s Mgr. Janem Štěpánkem, 19. července, 29. července a 14. srpna 2010
- Osobní rozhovor s Mgr. Janou Novotnou, 16. března 2011
- Kroměřížský zpravodaj vydaný v letech 2004 – 2010
- <http://www.ped-km.cz>, 31. března 2011
- <http://www.google.cz>, 16. ledna 2011

11. PŘÍLOHY

Příloha číslo 1 – Vlastimil Válek

Příloha číslo 2 – Dívčí pěvecký sbor SPgŠ v Kroměříži pod vedením Vlastimila Válka

Příloha číslo 3 – Jan Štěpánek s bývalou kolegyní a choreografkou sboru Mgr. Jitkou Dvořákovou

Příloha číslo 4 – Jan Štěpánek s trofejí z čínského Xiamenu

Příloha číslo 5 – Dívčí pěvecký sbor SPgŠ pod vedením Jana Štěpánka

Příloha číslo 6 – Autorská skladba Vytautase Miškinise, kterou věnoval kroměřížským „zpěvulenám“

Příloha číslo 7 – Ohlasy na Dívčí pěvecký sbor SPgŠ v Kroměřížském zpravodaji

Příloha číslo 8 – DVD záznam ze 4. světových sborových her v čínském Xiamenu

PŘÍLOHA Č. 1

PŘÍLOHA Č. 2

PŘÍLOHA Č. 3

PŘÍLOHA Č. 4

PŘÍLOHA Č. 5

PŘÍLOHA Č. 6

For the Girls Choir of the Pedagogical School Kromeriz for the first performance at the
4th Choir Olympics in Xiamen, China 2006

SANCTI TUI DOMINE

Vytautas MIŠKINIS

FOR SSAA CHORUS A CAPPELLA

26. 11. 2005

filming

*"Sancti tui Domine" for SSAA
equal voices is composed for the Girls
Choir of the Pedagogical School Kromeriz
and it will have the first performance
at the 4th Choir Olympics in Xiamen,
China 2006.*

Kopie věnování autorské skladby od významného litevského skladatele Vytautase Miškinise pro Dívčí pěvecký sbor SPgŠ v Kroměříži, s níž se sbor účastnil 4. sborové olympiády v čínském Xiamenu v červenci 2006.

SANCTI TUI DOMINE

Vytautas MIŠKINIS

Antiphona

Blojné
Tranquillo ♩ = 60

(hybněji) **mf** *piu mosso*

Soprano

Soprano

Alto

zbrějsky Alto

*Alleluja =
hallelu + jah
kval 5 hospodina*

1

mp *klidně* 2 3 4

Sanc - ti Do - mi - ne flo - re - bunt si - cut li - li - um, al - le -

mp ** mp* *mf*

Svati tví Pane pokvetou jako lilie, *divisi*

Sanc - ti tu - jí Do - mi - ne flo - re - bunt li - li - um,

6 7 8 9

lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja: et si - cut o - dor bal - sa - mí

meno f *mp*

mf *meno f* *mp*

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja: et si - cut o - dor bal - sa - mí

mf *meno f* *mp*

trochu poco rit. *(méně)* *mp*

Tempo primo

a jako vůně balzámu

10 11 12 13 14

é - runt an - te té, an - te té, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

mf *mf* *mf*

piu mosso *hybněji (rádhe rychlil)*

budou před Tebou *divisi* *mf* *unisono*

é - runt an - te té, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja:

15

rit.

Piu lento

2

pomalú, zvolna,

náhle zpomalí

mp

al-le - lu - ja. *e* coe - les - ti - bus reg - nis Sanc - to - rum ha - bi - ta - ti - o *cija*

mebeském království svých přebývaní divisi

al - le - lu - ja: In Sanc - to - rum ha - bi - ta - ti - o *cija*

20

mp

piu mosso *(hybněji)*

poněkud hybněji poco piu mosso

est, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja: in ae - ter - num

je

est, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja: et *a na věky*

unisono

25

kví jes

re - qui - es

mf

e - o - rum, e - o - rum, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja

odpočínutí jejich

e - o - rum, e - o - rum, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja

divisi

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja

30 *poco rit.* **3** *lehte a a tempo sladce P leggiero e dolce*

31 *divisi* lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

32 *unisono* le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

33 *unisono* In ve - la - *p leggiero e dolce*

raslupu

rychlejší mp espress.

al - le - lu - ja. In ve - la - men - to

35 36 37 38 39

men - to cla - ma - bunt, cla - ma - bunt, cla - ma - bunt, cla - ma - bunt, cla -

budou volat... volat volat mp volat

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, *mp*

volat Svati tri Pane

cla - ma - bunt Sanc - ti tu - i Do - mi - ne, al - le - lu - ja, al - le -

40 41 42 43 *mf mp*

ma - bunt, cla - ma - bunt, cla - ma - bunt, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

mf *volat volat mf*

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

mf

lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

resilovat kodne a razet
cresc. molto e risoluto

45 (4)

46 *mp espress.* 47 48 49 *mf* 50

Spi-ri-tus et a-ni-mae jus-to-rum di-ci-te, di-ci-te

p Spi-ri-tus a-ni-mae jus-to-rum hym-num *mf*

mp espress. Spi-ri-tus et a-ni-mae jus-to-rum hym-num di-ci-te, di-ci-te, *mf*

Ducha a duše spravdliwych choalozpév volejte

51

z pomalované
allarg.

52 *ff* 53 a tempo *mp*

1x *mp*
2x *mf*

De-o nos-tro, al-le-lu-ja, al-le-lu-ja, al-

ff *mf*

Boku našemu *ff* *mf*

De-o no-tro, al-le-lu-ja, al-le-lu-ja, al-le-

ff *mf*

al-le-lu-ja, al-le-lu-ja,

5 *Meno mosso*
leggiero (plehka)

56

57 *mf* 58 *f* *mp* *f* *mp* *f* *mp*

le-lu-ja, al-le-lu-ja. Ful ge-bunt jus-ti

mf *f* *mp* *f* *mp* *f* *mp* *f* *mp* *f* *mp* *f* *mp*

lu-ja, al-le-lu-ja. Ful ge-bunt jus-ti

al-le-lu-ja, al-le-lu-ja.

Budou kárit spravdliwi
leggiero

72

al - le - lu - ja.

le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja,

Duration : 4'15"

① Sancti tui Domine floreant
sicut lilius, alleluia:
et sicut odor balsami
erunt ante te, alleluia.

② In coelestibus regnis
Sanctorum habitatio est, alleluia:
et in aeternum requies eorum, alleluia.

③ In velamento clamabunt
Sancti tui Domine,
alleluja, alleluja, alleluja.

④ Spiritus et animae justorum
hymnum dicite Deo nostro,
alleluja, alleluja.

⑤ Fulgebunt iusti sicut sol
in conspectu Dei,
alleluja.

26. 11. 2005

Silvius

PŘÍLOHA Č. 7

KROMĚŘÍŽSKÝ ZPRAVODAJ / ČERVEN 2006

Ze Xiamenu přivezeme zlatou medaili

Jiná možnost není — tvrdí sbormistr Jan Štěpánek

Ve dnech 22. — 26. července se v čínském Xiamenu

koná 4. sborová olympiáda pěveckých sborů, kterou lze přirovnat ke světové olympiádě. Zúčastní se jí přibližně 350 pěveckých těles. Horkým želízem v soutěžním klání bude po vítězství na 3. olympiádě v Brémách (SRN) v roce 2004 Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy Kroměříž pod uměleckým vedením sbormistra Jana Štěpánka.

„Příprava na další olympiádu pro nás začala se závěrečným vyhlášením výsledků v Brémách. Tím, že jsme získali zlatou medaili, nemusíme procházet sérií kvalifikačních kol, ale postupujeme přímo do finále. Už tehdy jsem začal přemýšlet, jak a hlavně čím porotu překvapíme, protože na soutěži jsou disciplíny povinné a volné,“ říká zkušený sbormistr Jan Štěpánek, který se krátce po návratu z Číny chystá na velkolepé oslavy 40. výročí vzniku Dívčího pěveckého sboru SPgŠ Kroměříž.

„Překvapíme především originální skladbou Vytautase Miškinise — litevského hudebního skladatele, kterou našemu sboru věnoval jako člen poroty v Brémách. V Xiamenu musí zaznít v premiérovém provedení. Je to skladba, jejíž první část připomíná typicky evropskou hudbu, druhá část nabere nové obrátky a představí čínské motivy. Je na principu čínské pentatoniky.

Dnes už toto mimořádně náročné hudební dílo perfektně umíme,“ říká s hrdostí v hlase sbormistr.

Skladba vyznívá jakýmsi patosem, kdy dochází ke spojení evropské a východoasijské hudby. Byl to geniální nápad a mimořádný dar. K tomu jsme zařadili moravské halekačky Otmara Máchy, něco od Miroslava Neumanna a od dalších světových autorů. Pokud to vyloženě nepokazíme, pak čeká medaile jen na nás.“

Na otázku, jaká je nálada u členek dívčího pěveckého sboru, vedoucí s úsměvem ve tváři odpovídá:

„Je perfektní a radostná. Děvčata si věří. Velká část sboru má zkušenosti z Brém. V červnu maturují, ale přesto — proti zvyklostem z jiných let — u sboru zůstávají

a jedou bojovat o prvenství do Číny.

Druhou část

tvorí mladší, ale rovněž zkušené zpěvačky. Příprava na olympiádu představuje velké odříkání, několik víkendových soustředění, kdy nacvičujeme od rána do večera. Věřím jim, protože zejména maturitní třída je naprosto výjimečná.“

Návštěva Číny nepatří k běžným turistickým zájezdům. Těšíte se? „Těšíme se moc. Ale mám stále obavy, aby to všechno vyšlo. Osobně mám obrovskou chuť do toho jít, děvčata jsou v pohodě a sebejistá. Co víc si můžeme přát. Věříme si a jsme plni optimismu. Porota je stejně jako v Brémách mezinárodní, složená z vynikajících hudebních odborníků, nekompromisní, která nikomu nic neodpustí. Hodnocení pěveckých sborů se dá přirovnat ke klasifikaci krasobruslení. Bruslař musí v časovém limitu předvést určité povinné prvky a pak něco navíc, vše propojené v harmonickém celku. Porota hodnotí technické provedení a umělecký dojem, rozhoduje okamžitě po každé skladbě.“ Připravujete se i na veřejná nesoutěžní vystoupení?

„Ano, ze zkušenosti víme, že mimo soutěž se pořádají setkávací koncerty, kde pořadatelé naplánovali představení souborů ve volném repertoáru. Tam se předvedeme jako sbor z Moravy s národní hudbou. Na to se moc těšíme, protože si vezeme slavnostní i běžné moravské kroje. Budeme působit asi trochu exoticky, asi jako originální čínský sbor u nás. Určitě se nebudeme díky množství naplánovaných koncertů nudit.“ Jak se vaši kroměřížští příznivci dozvědí o průběhu soutěží kromě rozhovorů v tisku? „Jede s námi profesionální kameraman Františ, který zhotoví filmový záznam. Jeho prezentaci plánujeme během přestávky jubilejního koncertu ve Sněmovním sále v Arcibiskupském zámku.

Doufám, že to bude prezentace radostná.“ Co sdělit před odletem? „Jsme velmi vděční městu Kroměříži, díky jehož podpoře se vlastně celá cesta do Xiamenu může uskutečnit. Je to pro nás obrovská výzva, ale také odpovědnost. Bez medaile se snad ani nemůžeme vrátit. To bych se nikomu nemohl podívat do očí,“ říká na závěr

sbormistr věhlasného Dívčího pěveckého
sboru SPgŠ Kroměříž Jan Štěpánek.

Českou hymnu hráli v čínském Xiamenu

šampionům z Kroměříže

BYLI MEZI ZLATÝMI NEJLEPŠÍ

Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži pod vedením sbormistra Jana Štěpánka získal na 4. světové pěvecké olympiádě sborového zpěvu v jihočínském městě Xiamenu v kategorii komorních sborů zlatou medaili, počtem bodů pak nejvyšší olympijskou trofej a stal se absolutním vítězem.

Z účasti v kategoriích duchovní hudba a současná sborová tvorba si soubor přivezl stříbrné medaile, což je v obrovské celosvětové konkurenci úžasný úspěch. V Xiamenu soutěžilo na 20 000 zpěváků v cca 400 souborech z 80 zemí. Českou republiku rovněž reprezentoval sbor Jitro z Hradce Králové, který sice získal zlatou medaili, ale nikoliv titul absolutního šampiona.

Dívčí pěvecký sbor SPgŠ, naplněn radostí a štěstím z obrovského úspěchu, se do Kroměříže vrátil 30. července krátce po půlnoci. Sbormistra Jana Štěpánka, který si užil stavy nervozity od představy, že by neuspěl, až po nepopsatelnou radost z vyhlášení absolutního vítěze, kdy na pódiu třimal v rukou vzácnou skleněnou sošku čínského draka, jsme požádali o sdělení bezprostředních dojmů. Byly tak silné, že jen těžko sbíral souvislé myšlenky. Vzpomínky se stále vracely k okamžiku slavnostního vyhlášení výsledků a české hymně v čínském sále před zraky lidí z celého světa.

„Myšlenkou na účast na čtvrté světové olympiádě sborového zpěvu v Číně jsme se začali zabírat v autobusu na zpáteční cestě z německých Brém. Tam jsme získali zlatou medaili a to byla současně kvalifikační vstupenka na další světovou soutěž. Na ní jsme ale chtěli dosáhnout ještě vyšší mety, protože jsme věděli, že dívčí sbor je v ideální formě. Děvčata pochopila, o co půjde, a proto dvoutleté usilovné přípravě obětovala všechno. Ve finále i několik státních svátků.“

Návštěva Číny je pro středoevropana stále ještě určitým dobrodružstvím. Dívčí pěvecký sbor se s ní seznámil v Šanghaji. „Překvapilo nás velké horko a vysoká vlhkost vzduchu. Při přejíždění v klimatizovaných autobusech jsme začali mít vážné obavy o naše hlasivky,“ vzpomíná na první kroky v Číně sbormistr Jan Štěpánek.

„Celý den se nám věnovala průvodkyně a provedla nás všemi pozoruhodnostmi tohoto velkoměsta s 20 miliony obyvatel, ukázala nám unikátní architekturu mrakodrapů a provedla ulicemi, kde panuje nepředstavitelný ruch.

Ale cílem je Xiamen!

Na letišti se nás ujala studentka místní univerzity Sophii a po celou dobu pobytu nám byla plně k dispozici stejně jako autobus s řidičem. Byli jsme ubytováni v improvizované 'olympijské vesnici' - v areálu budov středních škol, který nabízel kompletní komfort. Ale i střežení vojenskými hlídkami, které dbaly, aby se nikdo cizí nedostal dovnitř, a kdo vycházel, prošel důslednou kontrolou.“

V sobotu 22. června se děvčata prošla po soutěžním pódiu a vyzkoušela si akustiku sálu, kde proběhnou soutěže. „Večer se všichni účastníci olympiády shromáždili v kongresovém sále s kapacitou 20 000 diváků, s velkoplošnými obrazovkami, kde byl připraven velkolepý zahajovací ceremoniál. Na takové show jsou Číňané specialisté. Můžeme se jen těšit na zahájení olympijských her. V neděli bylo volno. Sledovali jsme, jak soutěží jiné sbory a jak pracuje porota. Přišlo pondělí, nástup do soutěžního klání.

Po odpoledním vystoupení sboru už někteří lidé našim děvčatům gratulovali k vítězství. Ale stále jsme čekali na závěrečný ceremoniál. Večer jsme se zúčastnili koncertu přátelství, což byl pro všechny nezapomenutelný zážitek. Nabídlí jsme folklórní program v moravských krojích a všem jsme se ohromně líbili. Následující den děvčata opět soutěžila v dalších kategoriích. Večer se měl opět konat galavečer přátelství, ale byl rychle odvolán vzhledem k blížícímu se tajfunu. Zažili jsme obrovskou sílu proudícího vzduchu, který vyvracel stromy, bořil domy a převracel auta. Jak se objevil, tak zmizel.

Středa byla závěrečným dnem soutěžní olympiády sborového zpěvu v Xiamenu. V kongresovém sále se opět sešli všichni účastníci. Nastalo slavnostní vyhlášení výsledků jednotlivých kategorií, což bylo dost

zdlouhavé. Napětí v sále by se dalo krájet. V kategorii číslo 10 komorních sborů vyhlásili čtyři zlaté medaile (soutěžící

přesáhli bodové hodnocení v počtu 80 bodů), ale jen jeden z nich má nejvíc - je šampión! Takže po třech ohlášeních nastala dramatická pauza – to prezident olympiády odešel pro vrcholnou cenu – a naše děvčata už explodovala jako sopka! Vyběhla za nepopsatelného járotu na pódium a tam skákala radostí. Zaznělo - Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy z Kroměříže se sbormistrem Janem Štěpánkem- Czech republic - šampión olympiády v Xiamenu. Za tónů české hymny Kde domov můj stoupá vzhůru naše vlajka a všichni jsme dojetím plakali. Nikomu se z pódia ani nechtělo odejít, všichni chtěli tu atmosféru vychutnávat co nejdéle. Určitě se hodně lidí vyptávalo, kde je ta Kroměříž, Česká republika a Evropa. V kategorii duchovní hudby jsme získali stříbrnou medaili. Od zlaté nás dělilo pouhých 1,87 bodu. Ale i to je ve světové konkurenci významný úspěch. Druhá stříbrná nás neminula v kategorii Současná sborová tvorba, pro niž nám věnoval skvělou a těžkou skladbu litevský skladatel Vytautas Miškinis.

Zpívali jsme ji v době, kdy na soubor dolehla únava z prožitých událostí. Rozhodně to ale nebylo zklamání. Závěrečný večer měl na pořadu vystoupení šampiónů. Opět jsme sklidili ohromující potlesk. Koncert přenášela čínská televize. Poté byla připravena závěrečná show s defilé vlajek účastníků a slavnostními projevy organizátorů. Na závěr převzal štafetu olympiády sborového zpěvu rakouský Graz, který bude pořadatelem pátého ročníku soutěže v roce 2008.“

Měli jste vůbec příležitost k setkání s jinými soutěžícími mimo pódium?

„Jednou pozdě v noci jsme v olympijské vesnici zaslechli nádherný zpěv. Vyšli jsme ven a viděli sbor Indonésanů, jak si zpívá jen tak pro radost. Naše děvčata se k nim okamžitě přidala. Proplétali se a zpěv byl opravdu kouzelný. Indonésané se pak ptali, odkud jsme. Z České republiky. Kde to je? Prostě Evropa. Evropa? Kde to je? Pak se některým vybavila jména Poborský a Nedvěd. Dnes k těmto jménům fotbalistů přibyla v paměti Indonésanů i Kroměříž, neboť dostali propagační materiály Kroměřížská zastavení.

Závěrem našeho pobytu pro nás pořadatelé připravili veliký raut s různými čínskými pochoutkami. Ale přece jen domácí kuchyně je pro nás vstřícnější. Také bylo více času na poznávání města Xiamenu, kde se prý prolínají nejvýznamnější styly Číny. Prošli jsme jeden ostrov s nádhernou

neporušenou přírodou, parky, jež slouží k meditacím, botanickou zahradu, historickou část, budhistický chrám a klášter, kde nám mniši předvedli obřad podávání zeleného čaje, a nákupní centrum. Krátce jsme se smočili v Jihočínském moři. Pobyt v Číně byl u konce.“

Na závěr sbormistr světoznámého Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži Jan Štěpánek řekl: „Velký dík patří městu Kroměříži za finanční příspěvek, který jsme nepromarnili. Naši cestu rovněž podpořilo Ministerstvo kultury ČR, Krajský úřad Zlín a jediný sponzor - skupina PPF, a.s., který v Číně podniká. Zbytek dopláceli rodiče zpěvaček. Poděkování také patří Domovu mládeže ve Štěchovicích, kde nám poskytli ubytování a prostory ke zkouškám. Kameraman Ladislav Františ pořídil z naší účasti spoustu dokumentačního materiálu, který po sestřihání bude promítat v předšálí Sněmovního sálu Arcibiskupského zámku o přestávce jubilejního koncertu u příležitosti 40. výročí vzniku Dívčího pěveckého sboru 23. září v 16 hodin. Všichni jsou srdečně zváni. Představí se současné držitelky světové trofeje, ale i ty, které už sbor v průběhu let opustily. Na koncertě zazní repertoár oceněný zlatými medailemi z Brémách i Xiamenu a také další ukázky z práce dívčího sboru a jeho sbormistra Jana Štěpánka.

Blahopřejeme! **M. Karásek**

Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž v roce oslav 40. výročí svého založení

Po zdárných oslavách 40. výročí sboru v září 2006 nastal normální život školního sboru. „Normální“ znamená, že odejdou nejstarší, obvykle nejlepší zpěvačky a sbor doplní nové z prvního ročníku. Pak začíná tvůrčí práce na přípravě nového repertoáru, příprava na koncertní činnost doma i v zahraničí. Dominantními akcemi uplynulého školního roku byla účast na třech mezinárodních festivalech doma i v zahraničí.

V březnu letošního roku to byla účast na festivalu „Musica religiosa“ v Olomouci. Už sám název říká, že jde o interpretaci duchovní hudby. Festival probíhá v chrámu sv. Mořice. Jeho náplň tvoří kantátové koncerty, sborové koncerty a mezinárodní soutěž „Musica religiosa“. Soutěžní výkony hodnotí mezinárodní porota bodovým systémem.

Náš sbor získal ve své kategorii nejvyšší bodové hodnocení — zlatou medaili.

V polovině června jsme se zúčastnili Harantovských slavností historického zpěvu na hradě Pecka. Účast tvoří obvykle kolem dvaceti vybraných sborů. Koncerty probíhají na hradě a v místním kostele. V sobotu pak probíhá hodnocená přehlídka sborů.

Výkony hodnotí mezinárodní porota a ta si všímá právě stylovosti interpretace renesanční hudby a podle toho udílí ceny.

Náš sbor získal jednu z hlavních cen, „Cenu za výborné provedení povinné skladby“. V neděli dopoledne provedli účastníci festivalu společnou skladbu v průběhu slavnostní mše v kostele a po ní byl festival ukončen závěrečným koncertem. Součástí festivalu je i ediční

činnost, např. „Sborník vícehlasých skladeb“, který sestavil PhDr. Martin Horyna.

Třetí pěveckou akcí byla účast na věhlasném mezinárodním festivalu v Cantonigros ve Španělsku ve dnech 19. - 22. července. Letošního jubilejního pětadvacátého ročníku se zúčastnilo na 50 sborů a tanečních skupin ze 32 zemí. Náplní tohoto festivalu jsou veřejné koncerty a soutěže v jednotlivých kategoriích. Povinnou soutěžní skladbou v kategorii ženských sborů byla světová premiéra skladby „Amours“ od Miroslava Raichla. Je jen škoda, že mezinárodní porota nám nesdělila, které provedení bylo nejzdařilejší. Nakonec ani z tohoto festivalu jsme se nevrátili s prázdnou, a získali jsme třetí cenu. Zájezd byl pro nás velmi poučný a byl krásnou tečkou na ukončení školního roku.

Na závěr bych rád poděkoval všem, kteří nám fandí a pomáhají finančně zvládat tyto náročné akce. Pro studentky, budoucí učitelky a vychovatelky, jsou vkladem do jejich práce s dětmi. Účast na festivalu historického zpěvu na hradě Pecka finančně podpořil Zlínský kraj. Účast na festivalu v Cantonigros byla možná za přispění města Kroměříže, Ministerstva kultury ČR a našeho dlouholetého spolupracovníka, pomocníka a patrona sboru Patera Blažeje Müllera z Vídně. Všem těmto vřelý dík za finanční podporu, bez které bychom uvedené akce nemohli realizovat.

Jan Štěpánek

Olympijští vítězové z Kroměříže se připravují na obhajobu titulu

Dívám se stále dopředu - říká sbormistr pěveckého tělesa Jan Štěpánek

BRÉMY - XIAMEN - GRAZ

Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy Kroměříž se sbormistrem Janem Štěpánkem se v roce 2006 vrátil z jihočínského Xiamenu ověnčený nejvyšším možným oceněním světové olympiády ve sborovém zpěvu. Pro školní sbor to je sice nádherná cena, o níž se bude ještě dlouho mluvit, ale sestavu opustily zkušené opory a přišla nová vlna zpěvaček do prvního ročníku. Takže sbor i sbormistr začínají zcela od nuly. Ne všem se chce zpívat v hudebním tělese, protože to představuje spoustu času stráveného na zkouškách. A těch lákadel pro využití volného času je v okolí mladých děvčat víc než dost. Sbormistr Jan Štěpánek nezhazuje flintu do žita. Nedávno oslavil kulaté životní jubileum, jeho práce byla oceněna Pamětní medailí města Kroměříže a Zlatým Amosem - vysokým vyznamenáním Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Před sebou má termíny významných národních i mezinárodních soutěží a důležitých koncertů, na nichž si sbor ověří své kvality. Úsilí vyvrcholí kláním na světové olympiádě pěveckých sborů v rakouském Grazu (Štýrském Hradci) v červenci letošního roku. Jako absolutní vítěz předcházející olympiády nemusí sbor procházet soutěžními vyřazovacími předkoly. „Program, repertoár a dramaturgii pěveckého sboru na nastávající školní rok si v klidu připravuji už během prázdnin,“ říká zkušený sbormistr Jan Štěpánek, který ani po obrovských úspěších na dvou světových olympiádách a dalších světových pódiích neponechává nic náhodě.

„To je pro mě nejtěžší období. Sháním nové partitury, píšu dopisy, zajišťuji účast na

soutěžích. Nechci se vracet k tomu, co už bylo. Chci přinášet stále něco nového.“ Součástí přípravy na světovou olympiádu je účast na třech významných soutěžích s mezinárodním obsazením ve sborovém zpěvu. „Přípravu jsme odstartovali 1. února koncertem v Kroměříži. Dne 23. února se sbor zúčastnil festivalu soudobé sborové tvorby s Cenou Zdeňka Lukáše, Canti veris Praga 2008. Kroměřížští se stali jedním z pěti sborů zařazených do zlatého pásma. Vzápětí upraví repertoár a odcestuje na Mezinárodní festival sborového zpěvu Bohuslava Matěje Černoorského v Nymburce.

A do třetice to bude účast na mezinárodní soutěži Mundi Canta Olomouc, což bude poslední generálka před odjezdem do Grazu. „Kromě toho jej čeká několik vystoupení na kolonádě v Luhačovicích, v Kroměříži a jinde,“ shrnul zbytek školního roku sbormistr.

Závěrem Jan Štěpánek řekl: „Velké uznání a poděkování patří městu Kroměříž za finanční podporu naší činnosti. Děkujeme také ředitelství SPgŠ Kroměříž za to, že vytváří podmínky pro naši poněkud výjimečnou reprezentační činnost. Osobně děkuji všem, kteří mi k životnímu jubileu přáli hodně štěstí a úspěchů, oceňuji obětavost rodičů dívek, které nacvičují často o víkendech, nebo je musí odvézt večer domů.“

Všem děvčatům i sbormistrovi budeme držet palce, ať olympijské zlato šampionů opět přivezou do Kroměříže. **M. Karásek**

Která generace zpěvaček byla nejlepší, který zájezd nejkrásnější?

Novoroční koncert Dívčího pěveckého sboru Střední pedagogické školy v Kroměříži.

Zcela zaplněná aula školy. Ovace pro dirigenta sboru. Tím dirigentem je Jan Štěpánek.

V den koncertu se dožívá životního jubilea - 70 let. Pochází z Vlčích Dolů. Od dětství má rád hudbu. Hraje na housle u Gabriela Šlachty na Lidové škole umění. Na měšťanské škole Palackého ho však nejvíce ovlivnil učitel českého jazyka Bohumil Řezníček:

„Když budeš kantor, tak hudbu můžeš dělat taky“.

Tak se začal učit být kantorem na pedagogické škole pro učitele národních škol. Jeho spolužačkou byla Věra Galatíková nebo Karel Košárek. Vystudoval matematiku a fyziku. Učil na základní škole v Hulíně, kde se kromě svých předmětů věnoval hudbě. Zpíval v pěveckém sboru Smetana, hrál v bigbandu, vedl dětský orchestr, založil školní pěvecký sbor. V Hulíně působil 13 let. Rozšířil si aprobaci o hudební výchovu a dirigoval Dětský pěvecký sbor při Domě kultury v Kroměříži. V roce 1983 po náhlém úmrtí Vlastimila Válka nastupuje na Střední pedagogickou školu v Kroměříži.

Učí hudební výchovu a sbor se pod jeho vedením stává špičkovým sborovým tělesem v naší republice. Je zván na přehlídky a festivaly u nás i v zahraničí. Kalendárium dívčího pěveckého sboru je ohromující. První zahraniční zájezd sboru se uskutečnil v roce 1988 do Schwerinu v tehdejší NDR. Pak už následuje Slovinsko, Itálie, Německo, Bulharsko, Řecko, Francie, Španělsko, Anglie, Belgie. Na třetí světové sborové olympiádě v Brémách v Německu v roce 2004 získal sbor zlatou medaili v kategorii sbory mládeže a stříbrnou medaili v kategorii folklór.

Vrcholem tvůrčí práce a ohromného úsilí sbormistra Jana Štěpánka byl úspěch dívčího sboru na čtvrté olympiádě v Xiamenu v Číně, kde děvčata získala v kategorii komorní ženské sbory zlatou medaili a titul „Champion 4.světových sborových her“. Poprvé v historii pořádání této nejprestižnější celosvětové soutěže sborového zpěvu získal tento titul pěvecký sbor z České republiky a je velkou chloubou, že je z Kroměříže.

A která generace zpěvaček byla nejlepší? Který zájezd nejkrásnější?

„Nevím. No přece celých těch pětadvacet let, po které se sborem pracuji,“ říká skromně sbormistr Jan Štěpánek.

Mgr. Jitka Dvořáková

Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži vstupuje do 43. sezony

Od září 1983, tedy už více než čtvrt století, stojí v jeho čele sbormistr Jan Štěpánek. Mimořádně talentovaný hudebník, ale nečekaně skromný člověk, s jehož jménem jsou spojeny obrovské úspěchy sboru, z nichž zatím největším je vítězství v soutěžích 4. sborové olympiády v Xiamenu v Číně v červenci 2006, kde Dívčí pěvecký sbor získal zlatou medaili a titul Champion 4. světových sborových her. Ve stínu této gigantické ceny zůstaly dvě stříbrné medaile v kategorii současná hudba a chrámová hudba. V bodovacím žebříčku světových odborníků, uveřejněném na internetu, najdeme Dívčí pěvecký sbor z Kroměříže v první desítce pěveckých sborů na celé planetě!

Od úspěchu v červenci roku 2006 neusnul sbor ani sbormistr na vavřínech. Prodělal a překonal přirozenou obměnu sboristek, kdy maturantky odešly a ke studiu pedagogiky nastoupily první ročníky, a začal tvrdě pracovat.

Na ne příliš vzdáleném obzoru stála pátá sborová olympiáda, tentokrát v rakouském Grazu, na niž jako šampión minulé olympiády postupoval bez účasti ve vyřazovacích soutěžích. Do třetice všeho dobrého. Všechny indicie naznačovaly, že ani tentokrát neodejde sbor bez medaile, přestože konkurence rovněž nezhálela. Každou z připravených skladeb děvčata pilně a do nejmenšího detailu perfektně nacvičila. „Ale nečekané vážné zdravotní problémy mě naprosto paralyzovaly a vyřadily z činnosti, takže jsme se z účasti na olympiádě v Grazu omluvili,“ říká se smutkem v hlase dirigent Jan Štěpánek. „Ale nevzdal jsem se, chuť do práce se vrátila a já opět v září předstoupil před milovaný sbor. Bylo to dojemné setkání. A hned jsme začali pracovat,“ smutek vystřídala radost a jiskra v oku. Výsledky na sebe nenechaly dlouho čekat.

Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž se zúčastnil 23. února v kostele sv. Šimona a Judy v Praze Mezinárodního festivalu soudobé sborové hudby Praha 2007.

Festival byl zaměřen výhradně na soudobou sborovou tvorbu a dílo Zdeňka Lukáše.

Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž podal velmi dobrý výkon v zajímavém, pestrém a náročném programu. Při závěrečném slavnostním vyhlášení výsledků získal sbor první cenu a zlatý diplom pro jednoho z pěti nejlepších. Více než 146 pěveckých sborů z 15 zemí světa koncertovalo a soutěžilo na Svátku písní počátkem června v Olomouci. Tento festival dnes patří mezi výjimečné akce svého druhu na světě.

Kroměřížský sbor získal 1. cenu v kategorii mládežnických sborů a k tomu přímii 1000 eur. Na začátku října zavítal Dívčí pěvecký sbor se svým sbormistrem Janem Štěpánkem do jižních Čech. Ve Vlachově Březí probíhal 8. ročník mezinárodního hudebního festivalu romantické hudby.

V soutěžní přehlídce získal sbor nejvyšší ocenění za nejlepší interpretaci skladby 20. století s romantickými prvky. A v prosinci si Dívčí pěvecký sbor zajel do Vídně, kde se představil na adventních koncertech ve vídeňských chrámech. I tam sklídl zasloužené ocenění. V průběhu roku 2008 se tedy Dívčí pěvecký sbor zúčastnil čtyř mezinárodních festivalů a na všech sbíral vavříny vítězů. Je to pro zpěvačky i pro sbormistra důvod ke spokojenosti.

„Dnes zpívá na takové úrovni, že může okamžitě vystoupit na jakémkoliv světovém festivalu a uspěje,“ říká s hrdoostí Jan Štěpánek.

Když je Dívčí pěvecký sbor tak dobře nastartovaný a v tak skvělé formě, jak to využije v roce 2009? „Dostali jsme fantastickou nabídku. V průběhu letních prázdnin se bude pořádat mistrovství světa ve sborovém zpěvu a jeho organizátoři speciálně žádají naši účast. Je to v období mezi dvěma sborovými olympiádami. Pořádá ho Korejská republika. Pozvali si šampióny z předcházejících olympiád a nabízejí plnou úhradu celého pobytu. Vítěz mistrovství navíc získává přímii 12 000 US dolarů.

Zvažujeme tu účast, je to vysoce prestižní záležitost. Byla by velká škoda takovou

šanci nevyužít. Ale kromě mistrovství světa se v téměř shodné době pořádá soutěžní festival chrámové hudby v Římě v jeho největších chrámech. Musíme si všechno důkladně promyslet.“

Jinak před Dívčím pěveckým sborem opět stojí v dubnu festival sborového zpěvu pedagogických škol ČR, pak přijde soutěž Svátek písní v Olomouci. V roce 2009 uplyne 50 let od úmrtí Bohuslava Martinů. Sbor bude nacvičovat jeho monumentální sborové zpěvy, s nimiž vystoupí ve skleníku Květné zahrady v rámci festivalu Hudba v zahradách a zámku, pořádaném Klubem UNESCO Kroměříž.

V roce 2010 čeká VI. sborová olympiáda, tentokrát v severní Číně.

Ocenění, jichž dosáhl Dívčí pěvecký sbor SPgŠ Kroměříž na tuzemských i světových pódii, už dávno přesáhla hranice školy i města. Ve světě se hovoří o sboru z Kroměříže, Česká republika. Je pak velká škoda, že všechna vzácná ocenění končí ve skříní v tmavém koutě pedagogické školy a nikdo je nevidí. Zasloužila by si vystavit přinejmenším v aule školy, kde by byl fenomenální úspěch několika generací zpěvaček a mimořádně čínorodého sbormistra Jana Štěpánka náležitě na očích a pro mnohé inspirující. **M. Karásek**

KROMĚŘÍŽSKÝ ZPRAVODAJ / Říjen 2009

Cenu města Kroměříže pro rok 2009 získal Jan Štěpánek

Počínaje letošním rokem začíná kroměřížská radnice udělovat Cenu města Kroměříže. Toto ocenění má být výrazem poděkování města významným osobnostem, které se přičinily o rozvoj a propagaci Kroměříže. A zastupitelé už také vybrali prvního nositele ceny. Ve čtvrtek 10. září schválili udělení ceny za rok 2009 Janu Štěpánkovi, učiteli pedagogické školy, který je dlouholetým sbormistrem mezinárodně úspěšného dívčího pěveckého sboru této školy.

Cenu města Kroměříže uděluje zastupitelstvo jednou ročně za podstatný přínos pro město v nejrůznějších oblastech lidské činnosti a za činy hodné občanské pozornosti. „Mezi kroměřížskými občany jsou tací, kteří pro město a jeho věhlas udělali velmi mnoho nejen v národním, ale i světovém měřítku. Zatím jsme však neměli žádnou možnost, jak tyto osobnosti ocenit. Proto jsme se rozhodli, že každý rok udělíme cenu jedné významné osobnosti, která se podle názoru spoluobčanů o dobré jméno města nejvíce zasloužila,“ vysvětlil kroměřížský starosta Miloš Malý.

V průběhu roku občané radnici doručili několik návrhů, z nichž vedení města po zralé úvaze vybralo Mgr. Jana Štěpánka za významný přínos pro město Kroměříž v oblasti kultury, rozvoje a propagace a za vzornou reprezentaci města na národní i

světové úrovni. Sbor pedagogické školy patří k nejlepším v České republice, což dokládá dlouhá řada ocenění a prvních míst v prestižních pěveckých soutěžích. První místo a absolutní vítězství si přivezl dokonce i z mezinárodní soutěže v Xiamenu v Číně, kde kroměřížský sbor zvítězil ve velmi tvrdé konkurenci špičkových souborů z celého světa. **–kam**

PŘÍLOHA Č. 8

12. ANOTACE

Jméno a příjmení:	Petra Konečná
Katedra:	Hudební výchovy
Vedoucí práce:	MgA. Jana Hladíková
Rok obhajoby:	2011

Název práce:	Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži
Název v angličtině:	The Girls Choir of the Pedagogical School in Kromeriz
Anotace práce:	<p>Diplomová práce na téma „Dívčí pěvecký sbor Střední pedagogické školy v Kroměříži“ byla řešena na Hudební katedře Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Práce je rozdělena do 7 hlavních kapitol a 8 podkapitol.</p> <p>V úvodu nastiňuji, proč jsem si téma své práce zvolila. Druhá kapitola je věnována vzniku a historii Střední pedagogické školy v Kroměříži a vzniku jejího školního Dívčího sboru. Ve třetí kapitole se zaměřuji na sbormistry a dirigenty tělesa. Čtvrtá kapitola poukazuje na úspěchy a ocenění sboru. Repertoáru je věnována kapitola pátá a základní rozdíly mezi zpěvem sólovým a sborovým rozebírám v kapitole šest. Své bádání a poznatky hodnotím v kapitole sedmé – v závěru práce. Práce je obohacena o přílohu -fotografie sboru a DVD z nejprestižnější celosvětové soutěže ve sborovém zpěvu z čínského Xiamenu.</p>
Klíčová slova:	Střední pedagogická škola v Kroměříži, Dívčí pěvecký sbor SPg Š v Kroměříži, Sbormistr, Dirigent, Vlastimil Válek, Jan Štěpánek, Repertoár, Sborový zpěv, Sólový zpěv,
Anotace v angličtině:	Thesis on "The Girls Choir of the Pedagogical School in Kromeriz" was dealt with at the Music Department of the Faculty of Education, the University of Palacký in Olomouc. The work is divided into 7 main chapters and 8 sections. In the introduction, I outline why I chose this theme for my work. The second chapter is devoted to the origins and history of the School of Pedagogy in Kroměříž and origin of the school girls' choir. The third chapter is focused on the choirmasters and conductors of the ensemble. The fourth chapter highlights the achievements and awards of the

	<p>choir. The fifth chapter deals with the repertoire. In chapter six I analyze the fundamental differences between solo and choral singing. I evaluate the research and findings in chapter seven - the final conclusion. The work is enriched by an attachment, photographs and DVDs from the most prestigious global competition in the congregational singing from Xiamen of China.</p>
<p>Klíčová slova v angličtině:</p>	<p>Secondary School of Pedagogy in Kromeriz, The Girls Choir of the Pedagogical School Kromeriz, Conductor, Vlastimil Valek, Jan Stepanek, Repertoire, Choir singing, Solo singing</p>
<p>Přílohy vázané v práci:</p>	<p>Fotografie sboru, notový materiál, články o sboru a DVD z nejprestižnější celosvětové soutěže ve sborovém zpěvu z čínského Xiamenu.</p>
<p>Rozsah práce:</p>	<p>79 stran</p>
<p>Jazyk práce:</p>	<p>Český</p>